25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6796 14 ՄԱՅԻՍ 1908 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՌԷՊԻ-ՈՒԼ-ԱԽԷՐ 1326 27 Mai 1908 25e année № 6796

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	25 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ
ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ընդհանուր ակնարկ մը՝ գաւառային վարժարաններու վիճակը պարզելու գիտումով՝ անշուշտ իր շահեկանութիւնը ունի։ Փութանք ըսել թէ հեռաւոր ու անկողմնակալ այս ակնարկը ո՛ր և է տեղական անձնական նկատումէ զերծ ըլլալով՝ անձնականութեանց ու մասնաւոր անձերու հետ գործ չունի։ Բարձրէն դիտուած, այսպէս ըսենք à vol d'oiseau դատուած՝ անոնց ընդհանուր գիծերը միայն վեր առնելու և բաղդատական զուգակշիռ մը պարզելու չէզոք տրամադրութիւն մը միայն.— ահա՛ մեզի առաջնորդող սկզբունքը և մեզ թելադրող ու դրդող շարժառիթը։

Սկսինք ուրեմն։

1. Պոլսէն ետքը, իր կարեւորութեան համար կրնանք ըսել թէ առաջին տեղը կը գրաւէ Իզմիրը, ուր Մեսրոպեան վարժարանով որ ահա երկու տարի մը կայ Ս. Առաջնորդին մասնաւոր հոգածութեամբ ու նոր ծրագիրով մը կը ղեկավարուի։ Ունի նաեւ գիշերօթիկ աշակերտներ։ Քանի մը տարի առաջ այս վարժարանին նախկին տեսուչն էր Թ. Պօյաճեան և գլխաւոր ուսուցիչներն էին Տէվրիկեան, Որբերեան եւայլն։ Նոր կազմակերպութեան հետեւանքով, մէկ քանի ուսուցիչներու հրաժարումէն ետքը, աւելցան նոր ուսուցիչներ, որոնցմէ յիշենք Ս. Ամատունին որ կարեւոր ճիւղերու դասերը ստանձնած է։ Առաջնորդ Սրբազանը, բացի վերին հսկողութենէ, որ իր վրայ կը ծանրանայ իր առաջնորդական պաշտօնին իբր գլխաւոր պարտականութիւնը, ստանձնած է նաեւ կրօնագիտութեան դասերը և Հայ Լեզուի ու Մատենագրութեան իր սիրելական ճիւղերը, որոնք անշուշտ նոր զարկ մը առած ըլլալու են։ Բայց կեդրոնին համար անծանօթ կը մնան թէ վերոյիշեալ նոր ծրագիրը և գիշերօթիկի դրութիւնը ո՛ր աստիճան արդիւնաւոր եղած են և ի՛նչ չափով ու պայմաններով կը համապատասխանեն «տեղական» պէտքերուն։ Այս «տեղական» բացատրութիւնը իմանալու է ո՛չ միայն Իզմիրի համար, այլ այդ գաւառին ամբողջական մերձաւորութեան մէջ գտնուող քաղաքներու համար, որոնց մէջ իր կեդրոնական դիրքովը և կրթական մակարդակովը կոչուած է ուսումնական բազմապահանջ դեր մը կատարել, տեսակ մը կրթական հնոցի դերը առնել։ Այսպէս, շրջականներէն՝ Այտըն, Մանիսա, Քէօտէմիշ, Աֆիոն Գարահիսար, Ագշէհիր, Գոնիա, եւայլն, պէտք է որ բաւական թիւով աշակերտներ ունենային Ս. Մեսրոպեան դասարաններուն մէջ, որոնց կրթական մակարդակը աւելի բարձր աստիճանի մը վրայ ըլլալու է, քան իւրաքանչիւր քաղաքի տեղական նախակրթարաններունը։ Բայց չենք գիտեր թէ ո՛րքան կ'արդարացնէ Իզմիր՝ իր այս կոչումն ու դերը, և թէ իր գիշերօթիկի նոր կազմակերպութիւնը այս տեսակէտով ի՛նչ առաւելութիւններ և դիւրութիւններ կ'ընծայէ շրջականներուն համար։ Շահեկան պիտի ըլլար գիտնալ թէ նիւթական ի՛նչ պայմաններով է որ կը կառավարուին ու կ'ընդունուին գիշերօթիկ աշակերտները, ի՛նչ տարեկան կը վճարէ իւրաքանչիւր ուսանող, անոնց սնունդը, հսկողութիւնը, մատակարարութիւնը ի՛նչ ձեւով կը կատարուի, եւայլն, և թէ կարելի չէ՞ որ նոյն տեսակ դիւրութիւններ ընծայուին նաեւ աղջիկներու համար, և Միջին՝ եթէ ոչ Բարձրագոյն կրթութեան յատկացեալ Դասընթացքներ հաստատուելով՝ մերինները այլ եւս անկարօտ ըլլան օտար դաստիարակութեան, որմէ միշտ պատճառներ ունեցած ենք գանգատելու։ Իզմիր, իբր առեւտրական ու բազմամարդ շահաստան, ինք իրեն տուած է միշտ կրթական առանձնաշնորհ մը, և ձգտած է Պոլսոյ ուսումնական ծրագիրէն տարբեր ուղղութիւն մը ունենալու։ Կ'ընդունինք թէ, իբր վաճառականական կեդրոնի հանգամանքով, Պատրիարքարանի Կրթական Ծրագրին վրայ ի՛նչ ի՛նչ ճիւղեր աւելցնելու պէտք ունի, օրինակի համար՝ յունարէնը, որ գործնական լեզուն է, առեւտրական ուսումները և ճարտարարուեստական գիտութիւնները, որոնք անհրաժեշտ են այդ քաղաքին համար, են.։

Նոյն իսկ, շատ պիտի վայլեցնէինք Իզմիրի պէս վաճառաշահ առանի մը, եթէ իր Միջնակարգ վարժարանէն զատ, ունենար՝ գո՛նէ երկու շրջանով Առեւտրական Դասընթացք մը՝ այդ կարեւոր պէտքին գոհացում տալու համար, թէ՛ բնիկ Իզմիրցի հայ ուսանողներուն և թէ՛ շրջակայ գաւառներու միջավայրերուն համար, որոնց հետ արագ հաղորդակցելու այնքան դիւրութիւններ կը վայելէ իր մէկէ աւելի երկաթեայ գիծերով ու նաւային կամ ծովային բանուկ երթեւեկութեան միջոցներով։ Բայց, որչափ գիտենք, Իզմիր այս առաւելութիւններով դեռ չի պարծիր, տեղին հայ համայնքը այսքան կարեւոր պէտք մը հոգալու միջոցները ձեռք չէ բերած և իր ազգ. վարժարանը չենք կարծեր որ նոյն իսկ միջնակարգ վարժարանի մը աստիճանին հասցուած ըլլայ, և եթէ իր Կրթական Ծրագիրը յաւելումներ կամ տեղական պէտքերու պատշաճեցումներ ալ կրած ըլլայ, անոնց մասին հաս գաղափար չունինք։ Արդեօք իրականին մէջ տանկ բան մը կա՞յ թէ ոչ, չենք գիտեր, նոյն իսկ կը թերահաւատինք թէ Ս. Մեսրոպեան վարժարանը աւելի բարձր ու աւելի լայն պայմաններու մէջ ըլլայ քան Պոլսոյ Թաղային Նախակրթարաններուն յարակից Լրացուցիչ Դասընթացքները։

Փափաքելի է որ այս կցկտուցումը քիչ մը թօթափէ Յոնիականի այդ գեղեցիկ քաղաքը և Առաջնորդարանն ու տեղական Իզմիրեան Մամուլը, դպրոցական առաջիկայ շրջանին առթիւ, դպրոցական քննութիւններու կամ հանդէսներու նկարագրութենէն, տարբեր՝ շահեկան ու ճշգրիտ տեղեկութիւններ բերեն տեղին կրթական վիճակը պարզելու և ծանօթացնելու նպատակով։ Մենք նախանձոտ աչքով չէ որ պիտի հանդիսատես ըլլանք Իզմիրցի մերայիններուն պարզելիք առաջդիմութեանն ու կրթական զարգացման փայլուն վիճակին։

Իզմիրէն ետքը յիշատակելի են իր շուրջն ու մօտերը գտնուող Գօրտէլիօ, Պայընտըր, և այլն արուարձանները, և Այտըն, Տէնիզլի, Պէրգամա, Ուշագ, Մաղնիսա և այլ հայաբնակ քաղաքները որոնք աւելի կամ նուազ կանոնաւոր դպրոցներ ունին, բայց կրթական բացառիկ զարգացում մը և մասնաւոր յառաջդիմական վիճակ մը չեն պարզեր։ Իզմիրի կեդրոնին Ուսումնական Խորհուրդը, իբրեւ գաւառին բարձրագոյն կրթական վարիչ Մարմինը, ասոնց վրայ ալ իր հոգածութիւնը տարածելու պաշտօնն ու պարտականութիւնը ունեցած ատեն, ի հարկէ տարուէ տարի կրթական հունձքին քանակն ու որակը ճշդելու և վիճակագրութիւնը ընելու հետամուտ կը գտնուի։ Առաջնորդարանին կողմէ այդ վիճակագրութիւնները եթէ հանրութեան ծանուցուին, իբրեւ հրապարակային համարատուութիւն, անշուշտ հետաքրքրական կէտեր երեւան պիտի գան և կրթութեան անտարբեր գտնուող անկիւններ՝ իրենց մատնանշուած թերինները դարմանելու պիտի մղուին։

Կրթականէն անցնելով գրականին կամ հրապարակագրականին, Իզմիր լաւագոյն վիճակ մը կը պարզէ բաղդատմամբ ուրիշ գաւառային կեդրոններու, և իր անցեալ գրական համբաւին վրայ եթէ մեծ փայլ մը չի բերեր, գո՛նէ յետադէմ ալ չի գտնուիր։ Նախկին Արշալոյսը այսօր վերահաստատուած՝ իբրեւ օրաթերթ՝ Իզմիրցիներուն ընկերային, առեւտրային և այլ պայմանները պարզող օգտակար կը հանդիսանայ։ Իսկ Արեւելեան Մամուլը՝ մօտ քառասուն տարուան իր յարատեւ գոյութեամբ ու վերջերս առած նոր զարգացումովն ու Յաւելուածով՝ Իզմիրցիներուն գրական փառասիրութիւնը գգուող հրատարակութիւն մը կ'ըլլայ։ Իր կարեւորութեանն համար քիչ մը ընդարձակ տեսութեան առարկայ ընելէ ետքը այս ծովեզերեայ կեդրոնը, յաջորդական յօդուածներով անցնինք խօսիլ ուրիշ գաւառներու կրթական վիճակին վրայ։

Կ. Պոլիս, 11 Մայիս 1908 **ԱՐԾՐՈՒՆԻ**

ՔԱՐԱՑԱԾ ԱՄՈԼԸ

(ԱՒԱՆԴԱՎԷՊ)

Ա.

Երբ առաջին անգամ այցելեցի Ռովանու վանքը, բոլորովին անշուք մնացորդներ գտայ, որովհետեւ միայն անունը մնացած էր. հիմա քարերու կոյտ մըն էր ան Գարահիսարի և այգիներուն մէջտեղի ճամբուն վրայ, մենաւոր ժայռակոյտի մը սառն և տխուր տգեղութիւնը ընելով անցորդներուն վրայ։ Ձորս կողմը շատ մը արտեր կը տարածուին՝ անշուք բուսականութիւն մը պարզելով, մինչ գագաթէն կը տեսնուին այգիներու չքնաղ տեսարանները և խաչաձեւող երկու գետակներու ոսկերիզ գնացքը դալարներուն և դեղնափայլ ուռենիներուն մէջէն։ Քանի մը տարիներ առաջ [illegible] մը տրուեցաւ Սեբաստացի դաստիարակի մը երազատեսութիւնով, որուն երազին մէջ յայտնուած տեղով և անուններով նոյն վանքին մէջէն գտնուեցան Մեսրոպեանց և Սուքիասեանց ոսկորները։ Բայց ամէնէն աւելի այն վայրը ժողովրդային յուզիչ մէկ աւանդութիւնով շահեկան է և տպաւորիչ ինծի համար, մանաւանդ որ քրիստոնէական կրօնքին բարոյական սրբութեան կամ անաչառութեան մէկ ապացոյցն է։

Բ.

Տարբեր ժամանակներու մէջ Գարահիսար կուգան աղջիկ մը և մանչ մը և երկուքն ալ իրենց տարբեր միջոցներով կ'ապրին քաղաքին մէջ՝ բոլորովին անտեղեակ իրարմէ։ Բայց բնութիւնը իրենց համար ազալի անակնկալ մը պահած էր։ Իբր անծանօթ քաղաքին մէջ՝ անոնք երջանկաբե՞ր թէ դժբախտ առիթներով կը ծանօթանան իրարու, աղեկամօրէն կը փարին ջերմ սիրով մը։ Եւ այս սէրը կամ սիրահարութիւնը, որքան հազուադէպ գաւառներու մէջ, այնքան բուռն կ'ըլլայ այսպիսի բացառութիւններու ատեն, ուր կարծես մարդկայինէն աւելի գերմարդկային հրայրք մը կը խանդավառէ զանոնք, կամ բնազդական այն անըմբռնելի ցանկութիւնով, որ թէեւ այսպիսի սրտերու մէջ արտաքնապէս չերեւիր, բայց ամէնէն աւելի նոյն զգացումն է որ կերպ մը անասնային անմարժելի խանդով կը միաւորէ զանոնք։ Այսպէս մեր սիրակէզ գաւառացիները կը սիրահարին իրարու տեսակ մը պանդխտական և անհրաժեշտ սիրով մը, որ ամէն ինչ էր իրենց համար, և որովհետեւ ազէտ ծնողքներու պէս նիւթական ու բարոյական արգելքներ ալ չունէին՝ կ'որոշեն ամուսնանալ։

Գ.

Հարսն ու փեսան և հարսնեւորները Ռովանու վանքը եկած էին. հոն պիտի կատարուէր պսակը։ Սրտայոյզ արարողութիւնները սկսած էին. շնորհալի հարսը անթափանց քօղով մը ծածկուած, դեռ գաւառային սիրուն սովորութիւնով մը կուլար դառնապէս, ու կը տեսնուէր քօղազարդ գլուխին անընդհատ հեկեկումով հակիլը ու բարձրանալը։ Գաւառի միամիտ աղջնակները անգիտակցօրէն կուլան, բայց իրաւունքով կուլան. լաց մը՝ որ ո՛րքան ալ սրտայոյզ այնքան վեհ է և գերդասական. կարծես կուլան անոնք իրենց ծնողքէն բաժնուելնուն համար, կուլան՝ կուսական կեանքէն ամուսնական կեանքի փոխանցման առթիւ. բայց ամէնէն աւելի այն անստուգութենէն, զոր բնաւ չեն հասկցած, և զոր պիտի ճաշակեն դէմքով հազիւ իրենց ծանօթ այրերու հետ... «Զոր Աստուած զուգեաց մարդ մի մեկնեսցէ»ի հզօր ու քաղցրագոյն պատգամախօսութենէն վերջ, անոնք պարտաւոր կը զգան ինքզինքնին՝ իրենց մարմինն ալ, սիրտն ալ ակամայ և յաւերժօրէն յանձնել իրենց էրիկներուն, գէշ կամ աղէկ, սիրուն կամ անհաճոյ։ Ու ասոնք միամիտ գառնուկներու պէս կը համակերպին ամէն բանի, կամ անգիտակցօրէն և կամ լուռ ու հեզ հնազանդութիւնով։ Այնքան յուզիչ և շահեկան է գաւառի աղջիկներուն կեանքը, որ կարելի չէ այս աւանդավէպին մէջ անտես ընել. ուստի ուրիշ առիթի մը կը ձգենք երկարօրէն պատկերացնել անոնց զգայացունց և մելամաղձոտ կեանքը։

Այսպէս նոր հարսը կ'որոտասուէր իր հետեւելիք նոր կեանքին ֆիզիքական ու բարոյական անգիտակցութեան տագնապներովը։ Թերեւս երկդիմի նախազգացումներ կ'ունենար, սակայն սրբատալին կը սիրէր նշանածը, որ իր աչքը, ամուսինը և ամէն ինչը պիտի ըլլար. ի՛նչ տխրագեղիկ, բայց նաեւ ի՛նչ մելանուշ անձնանուիրութիւն և հաճելանձնութիւն։ Վանքին խորհրդաւոր կամարը մարմրող արձագանգ մը կուտար և քահանային բամբ ձայնը մեղմութեամբ կ'ելեւէջէր և երկար խազերով կը մարէր գմբէթին տակ, խորհրդաւոր և հոգեցունց խօսքերուն տալով մելամաղձոտ շեշտ մը և տարօրինակ մը որ աստուածային հզօրութեան ներշնչումն է այնպիսի միտքերու համար, այսինքն աւելի ֆիզիքական է քան թէ հոգեկան։ Վերջապէս աստուածային պատգամը և Պսակի խորհուրդին ամէնէն դիւթախորհուրդ և հոգեսարսուռ խօսքը կը սկսէր արձագանգել կամարին տակ. «Առեալ զձեռն Եւայի, տուեալ յաջն Ադամայ...» Հազիւ այս բառերը կ'արտասանուէին, յանկարծական շլացում մը, ինքնակորուսութիւն մը կը տիրէ ամէնուն վրայ. մահատարաւ տագնապութիւն մը հեւք հեւքի կը թափանցէ հարսնեւորներուն սրտէն ներս. ամէն մարդ ահ ու սարսափ մտնուած՝ դուրս կը խուժէ գայլէն սարսափած ոչխարներու պէս, որովհետեւ այն խորհրդաւոր խօսքերը արտասանուած պահուն, լոյս մը փայլատակէր և այն պահուն պսակուող զոյգը քահանային հետ քարացած էր երկնային անողոք պատիժով մը, քարացած, վայրկենապէս սեւ և անզգայ ժայռ դարձած վանքին մէջտեղը...

Ժողովուրդը աստուածային այս անակնկալ և անօրինակ զայրոյթէն սարսափահար, կը հեռանայ վանքէն, մինչ հոն՝ վանքին գմբէթին տակ քար կտրած կը մնան սիրակարօտ Թշուառ զոյգը՝ հազիւ ձեռքերնին երկարած իրարու յաւերժական ակնթով մը կենակցութեան մէջ մանելու համար, և անդին ալ քահանան շանթահար և երկնային զայրոյթէն տհարեկ, մեկուսի կը մնայ քարացած և տնաւեր... Ի՛նչ սրտակէզ և տենդաբեղուք վախճան, ի՛նչ սրտաճմլիկ տեսարան. միամիտ հաւատացեալին ու ջերմեռանդին սիրտը կը յուսաբեկի, կ'աղօթէ և կ'աղերսէ դառնագին, մինչ ուրիշ հոգիներ կը տառնանան՝ կարծես անկարեկիր վճռի մը ենթակայ։ Վերջերը միայն կը յայտնուի որ անոնք հարազատ քոյր եղբայր են եղեր. քոյր եղբա՜յր, և իրենց այս անգիտակ ամուսնութեան համար Արարչութեան կողմէ չարաչար պատժուած էին իբր սրբապիղծ. խեղճ քարացած ամոլ, քոյր և եղբա՜յր են եղեր... Ուրեմն սէրը երկնային չէ՞, աստուածային չէ՞, վեհ չէ՞... Միւս կողմէ մտածել որ նոյն սէրը գոյացած էր երկուքին մէջ և Թշուառ աղջիկը իր կեանքին իսկ գաղտնի մնացած նարգիզածաղիկը քաղել պիտի տար իր եղբօր, իր հիմակուան սիրահարին, և ան ալ անոնց խղճահարութեան պիտի գիրկընդխառնուէր ներս հետ, — ի՛նչ անարատութիւն առագաստի կեանքին մէջ, իր բնախօսական հանգամանքին մէջ անգամ վեհ և նուիրական. բայց ի՛նչ սրբապղծութիւն, երբ քոյր և եղբայր են այս առագաստեանները...

Դ.

Հիմա երբ վանքին միայն մնացորդները կը գտնուին, քարացած ամոլը անոնց մէջ բարձրացած կը մնայ անյեղդողդ. և ես ամէն այցի երթալուս՝ քանի մը վայրկեան կը կենայի պիշ պիշ դիտելու այս քարացած ամոլը որ բացը մնացած էր, իր ժայռի կարծրութիւնով ձիւնին ու փոթորիկին դիմադրելէն։ Ու երբեմն դիւրազգայ յուզումով մը մաքիս առջեւ կուգար անոնց յիշատակը, այն տաք սարսուռին՝ որ համակած էր անոնց տաքուկ սրտերը, առաւօտ կենակցութեան մը համար, սրտաբեկ և յուսահատ տխրութիւն մը նկարուած կը թուէր ինծի մանաւանդ Թշուառ հարսին վրայ, որ իր պատառուժէ քօղին տակ դառնացած դեռ կուլար, գուցէ մտածելով թէ կուսական կեանքէն ամուսնական կեանք մը թեւակոխէ... գուցէ սիրատարփու տրոփումի ենթակայ՝ կ'երազէր ու կը խօսէր, կարծես սիրտս բզիկ բզիկ կ'ըլլար խեղճ հարսին դիրքին հանդէպ, որ քար վիճակին մէջ անգամ աղեխարշ և զգայացունց էր, որովհետեւ նախանձական ու արդիական երկու հակասական և տարաշխարհիկ կեանքեր կը ներգործէին վրաս, անհուն փափաք մը ներշնչելով ինծի լալ, որովհետեւ ինծի կը թուէր թէ ան ալ երկար տարիներէ ի վեր կուլար տակաւին, անիծելով իր դժբախտ սէրը, ողբալով իր ծաղիկ կեանքը և օրօրուն յոյսերը, և լալն ու կորաքամակ բաղդը մը պատժելով էին դէմ, — մնացող որտի, քարացած հոգիի. օրհասական ժայռի բաղդը... Ու նէ լքուած միշտ բնութեան անշուք մէկ ծոցին մէջ, ենթակայ բնութեան ամէն քմահաճոյքներուն։ Ամառը տօթակէզ արեւին տակ կը տոչորէր ու կը հրկիզուէր, զուրկ տաղաւարակ ծառի մը սփոփանքէն, զուրկ Թռչունի մը գեղգեղանքէն, զուրկ վայելքէն և իր երբեմնաշուք չինչող կեանքէն, ան միայնակ կը հսկէր անհուն համբերութիւնով և վշտով իր անդամբան չիրմաժայռին վրայ, որ ինքնին ողբերգութիւն մըն էր։ Եւ մանաւանդ ձմեռը արհաւիրքին ու փոթորիկին մոլեգին զայրոյթին տակ գուցէ ո՛րքան կը տառապէր, կը տառանար, անկարող ամէն բանի, դատապարտուած յաւիտենականօրէն համակերպելու ցուրտին, բուքին, քամիին ամպրոպին ու ձիւնին, որ երբ կը ծածկէր անոր սեւ քօղը, կարծես հարսանեկան քօղի մը պէս զայն վերակենդանացնելու յոյսը կը ներշնչէր։ Խեղճ քարացած ամոլ... գուցէ ձիւնին տակէն գարնան գալուն կը յուսար, մինչ ամէն տարի գարունը կուգար անոնց տառապանքը զգացնելու, անոնց զրկումը և դժբախտութիւնը յիշեցնելու։ Այս պատկերացումիս հոգեխռով տպաւորութեան տակ սիրտս կը ճմլուէր և արտասուաթաթախ աչքերով մը կը նայէի Թշուառ ամոլին, խեղճ քարացած զոյգին, ցաւատանջօրէն խորհելով ինքնիրենս թէ «գուցէ սիրտ մը կը կրծն...»

ՇԱՀՆԱԶԱՐ ԷՕՔՍԻՒԶԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐ

ԺՕԶԷ ՄԱՐԻԱ ՏԸ ՀԷՐԷՏԻԱ

Այս չքնաղ բանաստեղծը ծնաւ 1842ին ի Քուպա՝ Սանթիակոյի մօտ, և մեռաւ 1905ին միջոցները։ Լը Քոնթ տը Լիլի գլխաւոր հետեւողներէն մէկն է։ Իր Trophées փունջին մէջ, որ 1893ին հրատարակուած է, կարճ պատկերներ նկարած է, որոնք անթերի են, և մեզի հին Յունաց և Հռոմայեցւոց, Վերածնութեան և արեւելքի ներշնչումները կ'անդրադարձնեն։ Իր տաղաւարները աննման և շատ գեղեցիկ յատկութիւններով օժտուած են, բայց խոստովանինք թէ իրենց ընդհանուր գիծերուն մէջ քիչ մը համանմանութենէ չեն շեղիր, որոնք մարմարիոնի մը կարծրութեան նմանցուած են. իսկ ներդաշնակութեան գալով՝ Հէրէտիա աւելի խիստ է, և [illegible] նմանցնել ճշմարիտ պիտի ըլլար։

Ժօզէ Մարիա տը Հէրէտիա այն բանաստեղծներէն չէ՝ որոնք կարգ մը անհասկնալի ոճերու և խրթին ու անիմաստ բառերու կուտակումներով ոտանաւորներ կ'արտադրեն և մեզի կը կարկառեն՝ իբր ճշմարիտ յոյզերու, անկեղծ զգացումներու արտայայտութիւններ։ Տը Հէրէտիա չսիրեց այս տեսակ բանաստեղծութիւնները։ Իր սկզբունքն էր արտայայտել ինչ որ իրական էր, ինչ որ հրապուրիչ և ինչ որ զգացուած։ Հէրէտիայի երանգները և գաղափարի նրբութիւնները արտայայտուած չեն ա՛յն ձեւերուն ներքեւ զորս կարելի պիտի ըլլար փնտռել իրեն նման տաղանդի մը գործերուն մէջ։ Գուրգուրանքով կը խօսակցէր նորեկ բանաստեղծներուն հետ, երբ ամէն անգամ անոնք իրեն խորհուրդ հարցնելու կը դիմէին։ Կը ջանար զանոնք զգուշացնել «խորհրդապաշտ» (symbolique) ուղղութիւններ առնող նորօրինակ քայլերէ (ականջը խօսի Միսաք Մեծարենցին), որոնք իրական բանաստեղծութեան դէմ ոտնձգութիւններ էին։ Ֆիզիքապէս փայլուն և յաղթանդամ անձ մըն էր տը Հէրէտիա։ Իր մօր ընտանիքը Նորմանտիայէն սերած էր։ Անձնապէս քաղցրադէմ, ժպտուն, կանոնաւոր, խորհրդաւոր դէմք մը ունէր. և այս յատկութիւնները կը փայլէին իր սօնէներու գեղեցիկ հաւաքածոյին՝ Les Trophéesին մէջ, որ շքեղ մետայլանով օժտուած Légendes des Siècles մըն է։

Տը Հէրէտիա ճշմարիտ քանդակագործ մըն է, որ բառերու գործածութեան մասին շատ խստապահանջ ըլլալով, իր սեռին մէջ մեր ժամանակին ամէնէն հզօր կատար արուեստագէտն է։ Ժիւլ Լըմէթր խօսելով այս տաղանդաւոր բանաստեղծին վրայ, կ'ըսէ.— «Իր Սօնէներէն իւրաքանչիւրը երկար աշխատութիւններով ձեռք բերած է։ Ինք ապրեցաւ այն տեղին, ժամանակին, մասնաւոր միջավայրին մէջ,

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 69 —

ԲՈԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ԺԷ.

ՄՕՐԻՍ ԼԸ ՇԱՐԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

—Կառք մը նստայ, ուզելով անոնց հետեւէն հասնիլ և ո՛ւր երթալնին հասկընալ գէթ. բայց Օբերայի ծառուղիին մէջտեղը կառքիս ձին տապալեցաւ և հաւաքում մը առաջ եկաւ։ Մինչ կառքէն դուրս կ'ելլէի, մարքիզին կառքը ու օթոմոպիլը արդէն իսկ անհետացած էին։

—Զարմանալի՜ արկած։ Միթէ կը կարծէ՞ք որ...

—Ես այնպէս կը կարծեմ որ մարքիզը իր հետապնդումին մէջ պիտի յաջողի Տիկին տը Մօրայլի յանցանքը երեւան հանելու։ Երբ կասկածները արթննան, ա՛լ չէ կարելի անոնց արշաւասոյր գնացքը կասեցնել։ Պիտի յաջողի հասկնալ թէ այն տղան զոր այնքան անձնուիրութեամբ կը մեծցնէք...

—Արդէն իսկ կասկածներ ունի, հաւատաց Ժանն։ Սխալած էի քիչ մը առաջ ըսելու։ Թերեւս անիմաստ գործ մը ըրի։ Բայց կ'ուզէի Օռօրը ազատել։ Մարքիզին առջեւ յայտարարեցի թէ Ժաքի մայրն էի։

—Ըրի՞ք այդ բանը, բացագանչեց Մօրիս Լը Շար։ Ա՛հ, տիկին, ի՛նչ բարոյական գեղեցկութիւն կ'արտացոլայ ձեր ցոյց տուած հաւատարմութենէն։ Կը հիանամ ձեր վրայ և ամօթապարտ եմ ընթացքիս համար։ Բայց հիմա որ անկեղծ խոստովանութիւն մը ըրի ձեզի, իմ վրաս աւելի լաւ համարում մը ունեցաք հարկաւ։ Կը կարծէ՞ք որ ապահով դաշնակից մը ըլլամ Տիկին տը Մօրայլի և ձեզի։

Ժանն Տանտրէ, իբր միակ պատասխան, ձեռքը երկարեց։ Փղձկումով սեղմեց զայն ու մրմնջեց.

—Իրաւունք չունէ՞ի ձեզի ըսելու թէ անմիջական վտանգ կար...

—Բայց ի՛նչ ընելու է, ըսաւ այրին թախանձագին... Ա՛հ, ինչո՞ւ համար տղոց այդ փոփոխութիւնը կատարուեցաւ, այդպիսի անհաշտ պատահար մը պատճառ ըլլար...

Ու Մօրիս Լը Շարին յայտնեց այն պարագաները, որոնց անտեղեակ էր Ռօպէրի եղբայրը։ Մարքիզին ձեռքը դիպուածով անցած ըլլալով հեռագիրը, այրին կը վախնար որ կորսուած ըլլար գրութիւնը։ Պ. տը Մօրայլ կասկածած ըլլալուն համար՝ քիչ մը առաջ Ժաննի տունը եկած էր. մնաց որ՝ իր կնոջ ներկայութիւնը հաստատել կը թուէր այդ կասկածները... Լը Շար ուսերը ցնցեց տխրօրէն ու ըսաւ.

— Վտանգը ո՛ր կողմէն ալ գայ, փոթորիկի մը պէս մեր վրայ պիտի պայթի։ Տիկին տը Մօրայլը պիտի կրնա՞նք զերծ պահել այդ վտանգէն։ Կը յուսամ։ Բայց կայ մէկը զոր պարտինք ազատել կարելի եղածին չափ շուտ։

— Ո՞վ։

— Ռօպէրի և ձեր բարեկամուհիին զաւակը, Ժաքը...

— Ի՞նչպէս։

— Մարքիզուհին և դուք վեհանձն այլ սոսկալի յիմարութիւն մը գործած էք գրեթէ Պ. տը Մօրայլի աչքերուն առջեւ դնելով տղան և անմիջական վրէժխնդրութեան մը ենթարկելով այն օրը երբ ամէն ինչ իմանայ մարքիզը... Պէտք է հեռացնել այս փոքրիկը։

— Ես Օռօրէն բաժնուիլ մի, գոչեց Ժանն։ Անկարելի է այդ բանը։

— Բայց իր զաւկին կեանքը փրկելու համար։

— Այդ բանին չպիտի հաւանի Օռօր...

— Թերեւս ինք պիտի խնդրէ այդ բանը... Ո՞վ գիտէ վաղը ո՛ւր պիտի յանգին գործերը։ Անել ճամբու մը մէջ պիտի գտնուիք։ Ժաքի մայրը հաշտուած էք ինքզինքնիդ. լա՛ւ։ Դժբաղդութիւնը կը հեռանայ այդ բանով, բայց չի լուծուիր։ Պ. տը Մօրայլ պիտի ուզէ գիտնալ թէ ո՛վ է տղուն հայրը...

— Ինծի հարցուցած միջոցին բարեբախտաբար դուք վրայ հասաք...

— Կը տեսնէք որ ըսածս է։ Հայր մը պէտք է գտնել։ Պիտի կրնա՞ք ըսել այդ բանը։ Մեռա՞ծ պիտի ցուցնէք զանի։ Կը ճանչնա՞ք մէկը, որ պատրաստ ըլլայ ձեր անձնուիրութեան գործին վրայ աւելցնելու միեւնոյն զոհողութեան ոգին...

— Աստուած իմ, այդ բանին վրայ չէի խորհած...

— Դուք կին էք։ Արդ՝ կին մը ի՛նչ կրնայ ընել այրերու զօրութեան վրայ հիմնուած արդի ընկերութեան մէջ։ Մեծ հարստութեան մը տէ՞ր էք միթէ, որպէս զի կարենաք անկախ կեանք մը վարել, ուզած տեղերնիդ երթեւեկել և ազդեցիկ մարդոց պաշտպանութիւնը վայելել...

— Աւա՜ղ, նոյն իսկ փոքր հարստութեան մը տէր չեմ, ըսաւ Ժանն։ Համեստ դիւրակեցութիւն մը ունիմ։ Օռօր ալ առատաձեռնութիւններ կ'ընէ իր զաւկին համար։

— Ա՛հ, եթէ այր ըլլայիք, տարբեր խնդիր, յարեց Մօրիս Լը Շար... Իրաւ է որ այս փոքրիկին համար ճշմարիտ և հիանալի մայր մըն էք։ Քանի որ բուն մայրը չի կրնար հրապարակաւ խոստովանիլ իր մայրութիւնը, չէ կարելի ձենէ լաւագոյն մայր մը երեւակայել։ Ենթադրենք որ վաղը պաշտօնապէս իբր ձեր ճանչնաք այդ զաւակը, պատուինիդ զոհելով ամէն անոնց առջեւ, որոնց համար ամէն ինչ է նախապաշարում. դարձեալ անկայուն պիտի ըլլայ Ժաքի ընծայած ձեր աջակցութիւնը։ Տիկին, գիտէ՞ք թէ ի՛նչ կ'երազէի և ի՛նչ կ'ուզէի առաջարկել Տիկին տը Մօրայլի, անշուշտ մեծ յարգանքով։

—Ո՛չ։ Ըսէ՛ք...

—Ազատ եմ։ Անցեալին հետ ո՛չ մէկ կապ կը միացնէ զիս։ Ամուրի և կրկնապէս հարուստ եմ, քանի որ Ռօպէրին հարստութիւնն ալ կը ժառանգեմ։ Բնութեան օրէնքով իր հօրեղբայրն եմ։ Օրէնքին առջեւ ալ կրնամ իր հայրը ըլլալ։ Մարդ մը որ դիրքի, անունի և հարստութեան տէր է, կրնայ միշտ պաշտպանել իր զաւակը, եթէ նոյն իսկ ուրիշի մը ըլլայ ան։

—Բայց...

— Այո՛, գիտեմ թէ ի՛նչ կը խորհիք... Ժաք արժանի է ուրիշ հայր մը ունենալու, որ անսպառ հոգի մը և անհկուն կամք մը ունենայ։ Բայց Ռօպէր ոչ եւս է. եթէ կենդանի ըլլար՝ իր զաւակը պիտի ճանչնար. սակայն չունեցաւ այդ բանը ընելու, մահուան հետ պայքարելուն համար... Եղբօրս զաւակը որդեգրելով և անոր ձգելով մեր հարստութիւնն ու մեր անունը, կարելի եղածին չափ իր հօր կը մօտեցնեմ այս փոքրիկը։ Արդէն իսկ Ռօպէրի անունը կը կրէ և Լը Շար ալ պիտի յորջորջուի... Թո՛ղ Տիկին տը Մօրայլ հաւանութիւն յայտնէ. օրէնքին, սովորութեան, բարքերուն անիրաւութիւնը պիտի դարմանուի... Այդ զաւակը մէկը պիտի ունենայ զինքը պաշտպանող։

— Այդ գաղափարը պատուաբեր է ձեզի, ըսաւ Ժանն։ Բայց շատ փափուկ է. դեռ այնքան խնամքներու կը կարօտի...

— Դուք կեցած չէ՞ք միթէ. ըսաւ Մօրիս լը Շար հաճոյակրական շեշտով։

Ժանն այլայլեցաւ։

— Ե՛ս, բայց ի՛նչ հանգամանքով։

— Իմ հանգամանքովս... Կ'երեւայ թէ դուք մայրն էք, և ես՝ հայրը... Այդ տղան իբր հարազատ զաւակ պիտի ճանչնանք...

— Բայց ինչպէս...

— Ամուսնութեամբ, ըսաւ Լը Շար զսպուած յուզումով մը։

(Շարունակելի)

ուր իր երկու քառեակները և եռեակները (tercets) կ'արտացոլացնէ։ Անոնցմէ իւրաքանչիւրը կ'ամփոփէ գիտական մեծ հմտութեանց վառ ու հոգեգրաւ երեւակայութիւն մը։ Անոնց ամէն սոնէն կը պարփակէ տառապեալի մը բովանդակ գեղը, շրջանի մը ամբողջ ոգին, քաղաքակրթութեան մը ընդհանուր նկարագիր յատկութիւնները։» Հոս կ'արժէ մէջ բերել թարգմանութիւնը Տը Հէրէտիայի մէկ բանաստեղծութեան, Maris Stella, զոր հաճած է հայերէնի դարձնել Արեւելքի ծանօթ աշխատակցուհի Հ. Լուսարփի, և առաջին անգամ ըլլալով մեզ ղրկել իբր նուէր։

Maris Stella

Գլխանոցներուն տակ իրենց վուշէ ու խաչաձեւած
Կոշտ բուրդէ կամ Նալը բեռցուած զգեստներ հագած թեւերնին,
Մովափի ժայռին վրայ ծնրադիր, կիներ ձեռնամած,
Կը դիտեն իրենց առջեւ տարածուող մեծ ովկէանին։
Այրերն ամենքն ալ՝ զաւակ ամուսին, հայր կամ սիրահար,
Բէնքօլ, Օտիէրն, Գանգալ գիւղերուն ձկնորսներուն հետ,
Հիւսիս մեկնած են, հեռաւոր կղզին երթալու համար։
Արդեօք քանիներ չի պիտի դառնան կորսուելով անհետ։
Երգ մը կը լսուի խուլ աղմուկին վեր ծովափին, ծովուն,
Ոգւոյ երգ՝ որով կը հայցեն կիներն օգնութիւնն անհուն
Մրրկին առեն մարդոց յոյսն եղող մեծ Լուսաւորին։
Խոնարհեցնելով անոնց ճակատնե՛րը տխրատխուր,
Անճելուսին (*) ալ խաղերն Րոսքօֆէն մինչեւ Սիպիբէլ
Ղօղանջէ վերջ, աղօտ երկինքին մէջ հնչակ կը մարին։

Դարձուց՝ Հ. ԼՈՒՍԱՐՓԻ

Տը Հէրէտիա նախ դասական ուսումնասիրութիւններով սնաւ, որուն ազդեցութեան կարկառուն հետքերը իր գրքին մէջ կը նշմարուին։ յետոյ Ecole des Chartes յաճախեց, և անցեալը պատկերացնող հնաքննական ընթերցումներով պարապեցաւ և ճշմարիտ յիշատակ մը թողուց։ Ֆրանսական գրականութեան մէջ՝ Անտրէ Շենիէէն յետոյ ո՛չ մէկը Հէրէտիայի պէս ունեցած է այն ուղղութիւնը զոր քերթողական քաղցրահնչիւնութիւն կարելի է անուանել։ Ձայնը կը հնչէ և մարդուս զուարթալից ականջը կը լեցնէ. կը սրբէ, կը վերլուծէ և գիտէ գործածել այն քաղցր ու ցայտուն անունները՝ որոնք Յունաստանէն կ'արձագանգեն, և որոնց իսկ բանաստեղծութիւններն են։ Երբ մարդս իր սոնէտները առանց կենալու վերջին կարդայ, հոն թաքուն արժանիք մը պէտք նշմարէ, իր բանաստեղծական չարժուձեւերուն որոշակիութիւնը, տողերուն զուգորդութիւնը, բառերու ընտրութիւնը և ճշգրտութիւնը, յանգերուն հոյակապութիւնը՝ իր բանաստեղծական արտադրութեանց ամէնէն փայլուն և աննման յատկութիւններն են, որոնք, արդարեւ, ամէն առեն, մարդուս հիացման առարկայ կ'ըլլան։ Մեր ուրուագիծը կատարեալ ընելու և իր մասին ընդհանուր գաղափար մը տալու համար, բաւէ նաեւ թէ իր սոնէներուն այլազան ճկունութիւնը զմեզ անզգալաբար Յունաստանէն Ճափոն կը փոխադրէ և փոխադարձաբար… Տը Հէրէտիայի մահուամբ բաւական առեն Ֆրանսական Ակադեմիին մէջ իր աթոռը թափուր մնաց, որուն յաջորդեց այս միջոցիս Մօրիս Պառէս։

ԱՐՇԱՒԻՐ ՆԱՄՍԱՐԵԱՆ

(*) Անճելուսը լատին եկեղեցիին մէջ Անճելիւս կոչուած աղօթքին կարդացուելու ժամը ծանուցանող զանգակահարութիւնն է։ Մ. Ց.

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Անկողին, զգեստ, ճերմակեղէն, փոխնորդ, կտաւ կարպետ եւայլն հականեխելու լուացքին մէջ զանոնք արեւու ճառագայթներուն ենթարկել է։ Բրոֆ. Էսմարխ այսպիսի առարկաները զանազան հիւանդութեանց մանրէներով նեխել ետքը, արեւու ճառագայթներուն ենթարկած է զանոնք և մանրախոյզ քննութեամբ հաստատուած է որ մանրէները չնչուած էին։ Ուստի կարեւոր է որ ննջասենեակը կարելի եղածին չափ շատ արեւ մանէ։

ԳԱՌԼՄԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ, ԲԵՐԱ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՁԵՂՋՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ
Ամէն ճիւղերու մէջ ցանուող աժան վաճառքներէն հետեւեալները առաջ բերենք միայն

ՊԼՈՒԶՆԵՐ Բամպէ պամթիսթէ, ասեղնագործուած	20
ՊԼՈՒԶՆԵՐ Ճարմական ձեւով	27
ՊԼՈՒԶՆԵՐ Ժանեակէ, խիստ աժան	50
ՔՈՍԹԻՄ-ԹԱՅԵՈՐ գծաւոր կտաւէ	130
ՔԱՇ-ՓՈՒՍԻԵՐ Նոր գոյներով	70
ԺԻՒՊԵՐ կտաւէ	20
ԺԻՒՊԵՐ Բէքէէ	18
ԺԻՒՓՕՆՆԵՐ Լաւ թաֆթայէ, կրկին քղանցքներով, ամէն գոյնէ, ըեքլամի ապրանք	95
ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ Զանազան գոյներով շատ վայելուչ	14
ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ Ֆանթեզի գեղեցիկ կոթով	20
ՍԵՂՄԻՐԱՆՆԵՐ Նոր ձեւով եւ շատ դիմացկուն	22
ԳՕՏԻՆԵՐ Առաձգական մետաքսէ	12

3 ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՆՈՐԱՁԵՒՆԵՐՈՒ
ԳՈՒԲՕՆՆԵՐ
ԻՐԵՆՑ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԷՔԻՆ ԿԷՍ ԳԻՆՈՎ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Տ. ՀՈԼՇԴԱՅՆԻ ՀԵՏ

Բարիզի Թերթի մը Պերլինի թղթակիցը սաստիւ կը հաղորդէ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախկին խորհրդական Պ. Հոլշդայնի հետ ունեցած տեսակցութիւնը։

Պ. Հոլշդայն, չորեքշաբթի օրը, բարեհաճութիւնը ունեցաւ զիս ընդունելու իր բնակարանին մէջ, Կրոսպէրնշդրասէ, թիւ 40։ Մեր տեսակցութիւնը երկու ժամէն քիչ մը աւելի տեւեց և երկար տարիներ դիւանագիտական աշխարհին համար իր երկրին ամէնէն նշանաւոր մէկ անձնաւորութիւնը եղող մարդուն կեցուածքը, որ տեսակցութեան սկիզբները շատ հաճոյակատար էր, վերջերը գրեթէ սիրալիր հանգամանք մը առաւ։ Պ. Հոլշդայն, մեծ և առոյգ, յիսուն տարեկանի երեւոյթը ունի, մինչդեռ եօթանասունմէկ տարեկան է։ Մօրուսաւոր է, մազերուն պէս ալիտակ։ Աչքերը խորաթափանց են, արծուիք ակնոցներ դրած է. Թէեւ յաճախ գործ չունենար օրագրողներու հետ, սակայն կարող է ճարտարութեամբ խոյս տալ նեղացուցիչ հարցումներու պատասխանելէն և առաջ բերել հարցումներ այն տեսակ խնդիրներու համար, որոնց վրայ կ'ուզէ խօսիլ։ Պ. Հոլշդայն յայտարարեց.

«Ձեր ուզած տեսակցութեան առարկան Մարոքի խնդիրը և անոր մէջ կատարած դերս ըլլալու չէ։ Ինչ կ'ուզեն թո՛ղ ըսեն ինծի համար, բայց քանի որ զիս իբրեւ անխիղճ ծայրայեղ երկրատէր մը ցոյց տուած են, ընդհանուր քաղաքականութեան տեսակէտով կրնայ օգտակար ըլլալ միանգամ ընդ միշտ բացարձակապէս հաստատելու թէ պաշտօնէ քաշուած օրէս ի վեր բնաւ չեմ միջամտած գերման կառավարութեան դիւանագիտական արարքին Մարոքի գործին մէջ։ Այդ մասին բնաւ խորհուրդ հարցուցած չեն ինծի և ես ալ կարծիք յայտնած չեմ։ Նոյն իսկ զգուշացած եմ նոյն խնդրոյն վերաբերեալ ամէն տեսակ վիճաբանութենէ՝ այնքան որ բնաւ տեղեակ չեմ թէ գերման կառավարութիւնը հիմա ո՛ր աստիճան կարեւորութիւն կ'ընծայէ այդ խնդրոյն։ Ուրեմն շատ բնական ու բանաւոր է երբ բացարձակ վերապահում ցոյց տամ այդ մասին։ Մարոքի խնդրոյն նկատմամբ ասկէ զատ ուրիշ բան մը չեմ կրնար ըսել ձեզ։»

Հարցուցի թէ ի՛նչ կը մտածէր Ֆրանքօ-գերման մերձեցումին վրայ ընդհանուր կերպով և թէ իր կարծիքովը ի՛նչ արդիւնքներ կրնային ունենալ՝ նոյն նպատակով եղած անհատական արտայայտութիւնները՝ օրինակի համար Ֆրանսացի ուսանողներուն Գերմանիա այցելելը։ Պ. Հոլշդայն պատասխանեց.

«Մերձեցումի խնդրոյն համար ա՛ս կրնամ ըսել թէ գուշակի դերին համակիր չեմ։ Բայց ի՛նչու չի գործածել Թալէյրանի այն խօսքը թէ սէրը ու ատելութիւնը կը մաշին։ Գործնական կեանքը լաւ դիտողներուն համար ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է թէ այդ ատելութիւնը պերճանքի՛ մըն է, որուն ծախքերը անհաշուելի են։ Երկու ազգերուն համար այնպէս կը մտածեմ թէ պիտի գայ այն վայրկեանը — կարելի է բնաւ պիտի չտեսնեմ — ուր այդ ատելութիւնը մէկ կողմ պիտի նետուի իբրեւ աւելորդ ծախք մը։ Ֆրանսացի ուսանողներուն Պերլինի մէջ եղած ընդունելութեանց գալով, միթէ կը կարծէ՛ք որ այդ կարգի արտայայտութիւններ նպաստաւոր ըլլան ֆրանքօ-գերման յարաբերութեանց ապագայ զարգացումին։ Լրագիրներուն լեզուէն դատելով, ամէնուն կարծիքը այդ չէ, գէթ մեծամասնութեան մը թէ՛ Ֆրանսայի և թէ Գերմանիոյ մէջ։ Յաճախ տեսնուած գաղափարը այն է որ հիւրընկալութեան այդ արտայայտութեանց պերլինցի ու բարիզցի կազմակերպիչները նախ գաղափարները չօշափելով սկսելու էին՝ նախ կարգադրելով փոխադարձութեան խնդիրը, կենսական սկզբունքը ընկերական բոլոր յարաբերութեանց։ Բայց կարելի է թէ այդ պարոնները նոյն չօշափումը կատարած ըլլան առանց հանրութեան գիտութեանը. եթէ չեն ըրած, փորձառութիւնը իրենց օգտակար պիտի ըլլայ ապագային համար։ Անձնական կարծիքիս գալով, որուն համար կը պնդէք, այդ ամէն փոքր հոգածութիւնները իբրեւ բոլորովին անմի՛տ պիտի նկատէի միշտ, եթէ հոս ու հոն, ֆրանսական մամուլին մէջ, չտեսնէի երեւան գալը հակումի մը՝ զայն համարելու մտքերու տրամադրութեան իբրեւ առաջին նշան մը, որ վերջապէս պիտի առաջնորդէ Ֆրանքֆուրթի դաշնագրութեան վերաքննութեանը։ Այդ կէտն է որ ինծի մտածել կուտայ քիչ մը, վասն զի գաղափարներու այդ հոսանքը յուսախաբութեան մը միայն կ'առաջնորդէ և անկէ ալ դառնութեանց վերստին աճելուն։»

Ուզեցի գիտնալ որ միթէ Պ. Հոլշդայն գերման ժողովուրդը հակառա՞կ կը նկատէ դաշնագրութեան վերաքննութեանը։ Խօսակիցս սա պատասխանը տուաւ.

«Վստահ եմ որ գերման ժողովուրդը, ազգայնութեան տեսակէտով խօսելով, ամենամեծ ուժգնութեամբ պիտի մերժէ Ֆրանքֆուրթի դաշնագրութիւնը վերաքննելու գաղափարը։ Սակայն որ և է չափազանցութենէ խոյս տալու համար, յիշենք թէ նոյն իսկ Ֆրանսայի մէջ, որուն ժողովուրդը օրինակելի կերպով կը սիրէ իր երկիրը, խումբեր գտնուեցան որոնք երբ ատեն նպաստաւոր համարեցին, թերացան իրենց այդ զգացումին մէջ։ Ուստի անկեղծութեան հակառակ պիտի ըլլար ընդունիլ թէ Գերմանիոյ մէջ ալ միեւնոյն թերացումին մէջ գտնուողներ պիտի չըլլան։ Ատոնք բնականաբար դէմ պիտի ըլլան Ֆրանքֆուրթի դաշնագրութեան յարատեւումը տեսնելով։ Միւս կողմէ հիմնական կենդանի Գերմանիան պաշտպանելու պատրաստ եղողները՝ այսինքն Գերմաններուն ջախջախիչ մեծամասնութիւնը միանգամայն պատրաստ է, կարծեմ, պաշտպանելու Ֆրանքֆուրթի դաշնագրութիւնը։»

Ըսի թէ կայսրը անկեղծօրէն համակիր է Ֆրանսայի։ Պ. Հոլշդայն պատասխանեց.

«Թէեւ չեմ կրնար տեղեակ ըլլալ Վիլհէլմ կայսեր հայեացքներուն, բայց, բացառաբար, և Ֆրանքֆուրթի դաշնագրութեան մասին, սա գիտեմ թէ իր մեծ հօրը գործը ամբողջութեամբ պահել եթէ խնդիր ըլլար, կայսրն ալ բացարձակապէս պիտի հակառակէր այդ դաշնագրութեան յանձնուելուն։ Գերմաններու միջեւ այդ խնդիրը նոյն իսկ վիճաբանութեան առարկայ չի կրնար ըլլալ։ Մի՛ կարծէք թէ այսպէս ըսելով կ'ուզեմ որ և է կերպով անհաճութիւն պատճառել Ֆրանսացիներուն, ընդհակառակը անկեղծութեամբ է որ մարդս իր ճշմարիտ համակրութիւնը կը յայտնէ։ Նոյն երկու ժողովուրդներու օգուտ կը պահանջէ որ սխալ ճամբաներու չառաջնորդուին։»

Ապագային համար ալ սա յայտարարութիւնը ըրաւ Պ. Հոլշդայն.

«Ապագան բնաւ յայտնի չէ։ Այսու հանդերձ կը կարծեմ թէ մեր հիմակուան խաղաղութիւնը երկարակեցութեան մեծ հաւանականութիւններ ունի, վասն զի ո՛չ միայն Եւրոպայի, այլ ամբողջ քաղաքակրթեալ աշխարհի ընկերական քաղաքականութեան մեքենականութիւնը շատ կնճռոտ է. երբ հարկ ըլլայ, այնքան ազդեցութիւններ և հակազդեցութիւններ պիտի գործեն որ ոչ ոք կրնայ գուշակել եւրոպական մեծ պատերազմի մը առթած ծաւալը Եւրոպայի մէջ և անկէ դուրս։ Հաւանականութիւնները հաշուել անկարելի է, վասն զի շատ անծանօթներ կան՝ այսինքն սով, թշուառութիւններ եւայլն։ Բոլոր կառավարութեանց ծանօթ է այդ ճշմարտութիւնը։ Այդ պատճառով է որ կը խորհիմ թէ քսան տարիէ առաջ Պիզմարքի սա խօսքը թէ «Պատերազմի մը սկսած տեղը յայտնի է, բայց ո՛ւր վերջանալիքը բնաւ յայտնի չէ» կ'ամփոփէ այսօրուան քաղաքական մարդկութեան անձնական մտածումը։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Անգլիոյ լրագիրներուն հաղորդուած զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Ափրիկէի մէջ անգլօ-ֆրանսական սահմանագծերու ատեանները, որոնց հազար մղոնի չափ կ'երկարին Նիկէրէն մինչեւ Չատ, վերջնականապէս գծեր են 1906ի անգլօ-ֆրանսական համաձայնութեան համապատասխան կերպով։ Անգլիական պաշտօնեաները փետրուարի վերջերը Չատէն ճամբայ ելան և տասնութ ամսուան աշխատութենէ մը ետքը Անգլիա վերադարձան։ Այդ միջոցին ֆրանսական պաշտօնեաները աշխարհագրական խուզարկութիւններով կը զբաղէին։ Նոր սահմանագլուխը նշանակուած է քարէ բուրգերով և հեռագրական գերաններով։ Ֆրանսական պաշտօնեաները անցեալ տարուան յունիսէն ի վեր կատարեալ համերաշխութեամբ աշխատեցան անգլիական պաշտօնեաներուն հետ։ Բնիկները բոլորովին խաղաղիկ էին և սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրին երկու պաշտօնէութեանց։ Սահմանագլուխին մէկ մասը կ'անցնի խիտ բազմամարդ երկրէ մը և մէկ քանի մղոն տեղ ալ ցորենի դաշտերէ։ Չատ լիճին մակերեսը հետզհետէ կ'իջնէ։ Անձրեւի վերջին եղանակը օր մը միայն տեւեց և լիճը շուտով չորնալու վրայ է։

ԱՆԳԼԻԱ

Սդիրլինկ Պուրկի մէջ (Սկովտիա), ուրբաթ օրը, երեսփոխանական ընտրութիւններ կատարուեցան՝ հանգուցեալ Սըր Հէնրի Գէմպըլ Պէնըրմէնի յաջորդը ընտրելու համար։ Վերջին ընտրութեանց ատեն հանգուցեալ նախարարապետը առանց մրցակիցի ընտրուած էր։ Սըր Հէնրիի նախկին քարտուղարը՝ ազատական Պ. Բոնսընպի 1361 ձայնի մեծամասնութեամբ ընտրուեցաւ՝ պահպանողական ընտրելիին դէմ։

—Անգլիական լրագիրները կ'ըսեն թէ Մօմանտները աղերսագիր մը ղրկեր են Աֆղանիստանի Էմիրին, ըսելով որ սահմանագլուխի աֆղան պաշտօնեաներու խօսքին անսալով յարձակած էին Անգլիացիներուն վրայ և թէ հիմա անոնք լքած են զիրենք. եթէ իրենց օգնութեան չհասնին, Անգլիացիներուն պիտի յանձնեն իրենց երկիրը։ Լոնտոնի լրագիրները կարեւորութիւն չեն տար այդ սպառնալիքին, ըսելով որ Անգլիա բնաւ փափաքող չէ իր երկիրը այդ կողմէն ընդարձակելու։

ՄԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Ճափոնի կառավարութիւնը, վերջնելու համար Չինաստանի մէջ ճափոնական ապրանքներու վաճառման դէմ եղած արգելքը և գոհացում մը տալու համար չինական ընդհանուր կարծիքին, Պէքինի ճափոնական դեսպան Պ. Ուչիտան ուրիշ տեղ փոխադրեց։ Այդ անձը գործօն մասնակցութիւն մը ունեցած էր Թացու-Մարուի խնդրոյն մէջ։

—Եունանի մէջ ապստամբներուն առաջնորդները հետզհետէ կը դադրին։ Չինական զօրախումբեր միացան, որով ապստամբները բոլորովին ցիրուցան պիտի ըլլան։

—Նիւ-Եորք Հէրըլտի Թօքիոյի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ճափոնի և Անգլիոյ կառավարութեանց միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին՝ Քորէայէն դուրս հանելու Անգլիացի մը, որ Սէուլի մէջ Քորէա Տէյլի Նիւզ անուն ընդդիմադիր փոքր թերթ մը կը հրատարակէ։ Ճափոնցիները բաւական ատենէ ի վեր այդ վտարումը կը պահանջէին. արդէն քանիցս դատուեցած են նոյն լրագիրը, որ խստիւ կը քննադատէր Ճափոնի քաղաքականութիւնը Քորէայի մէջ։

—Քորէայի մէջ ընդհարումները կը շարունակուին Ճափոնցիներուն և տեղացիներուն միջեւ։ Մայիս 19ին Օզէկլա նահանգին մէջ Քորէացիները 25 մեռեալ ունեցան և Ճափոնցիներն ալ ութը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

Գերման կայսրութեան ելմտական ու դաշնային նախարարութիւնները կը պատրաստեն օրինագիծ մը՝ պետական պաշտօնատարներուն ամսաթոշակները և անոնց բնակարանի ծախքերու եւայլն յատկացուած գումարները աւելցնելու համար։ Այդ յաւելումին պատճառաւ գերման կայսրութեան ելմտացոյցը 96 միլիոն Փր. պիտի աւելնայ և Պրուսիոյ ալ 163 միլիոն։ Այդ օրինագիծները պիտի ներկայացուին Գերմանիոյ դաշնակցային խորհուրդին։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԻԼԻՈՆԱՏԻՐՈՋ ՍԻՐԸ.—Նիւ-Եորքի միլիոնատէրներէն Պ. Ճորճ Սդէրիի որդին ռէվոլվէրով սպաննեց իր հայրը՝ եօթանասուներկու տարեկան։ Պ. Ճորճ Սդէրի, որ 1904էն ի վեր այրի էր, բացարձակ մտադրութիւն յայտնած էր ամուսնանալու 30 տարեկան դաստիարակուհիի մը հետ՝ Միս Ռեպէքքա Պլէյզի։ Պ. Ճորճ Սդէրի, որ դեղագործական մեծ հաստատութեան մը տնօրէնն էր, կարեւորութիւն չտուաւ իր ընտանիքին ու որդւոյն ընդդիմութեանը՝ իր ամուսնական ծրագրին։ Կ'երեւայ թէ որդին մտային յանկարծական խանգարումի մը ենթարկուելով, այդ կարգի տագնապի մը մէջ սպաննած ըլլայ իր հայրը, երբ այս վերջինը, գրասեղանին առջեւ նստած, թղթատարին բերած նամակները կը բանար։ Որդին յետոյ ինքզինքն ալ սպաննեց։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ ԱՐԿԱԾԸ.—Քոնդիքի երկաթուղիի արկածին նկատմամբ վարչական քննութիւնները առաջ կը տարուին։ Աքծանող Վան Ռիւն, որ անհետացած էր, գտնուեցաւ և հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ։ Արկածին առեն փախած էր խելագար. մինչեւ մօտը գտնուած մատուռ մը վազելով հոն գետինը ինկած և սկսած էր աղօթել։ Տակաւին շշմած վիճակի մէջ է և չի կրնար բացատրել թէ ի՛նչպէս պատահած է արկածը։ Երկաթուղիի վարչութեան ճարտարագէտները կ'ըսեն թէ այդ միջոցին Անվէրս-Պրիւքսէլի գիծին նշաններու կազմակերպութեան համար շինութիւններ կը կատարուէին և թէ մինչեւ ատոնց աւարտումը նշանը ձեռքով պէտք էր քաշել, փոխանակ լծակի։ Ուրեմն աքծանողը կա՛մ մոռցած է և կամ չէ կրցած քաշել նշանը։ Անվէրսի հիւանդանոցին մէջ դարմանուող վիրաւորեալներ մեռան։ Ուրեմն մեռնողներու թիւն է 40 և վիրաւորներունը 130, որոնց 80ը մահացու։ Երկաթուղիի վարչութիւնը նպաստներ բաշխեց կարօտ զոհերու ընտանիքներուն։

—Մէկ քանի օտար վեհապետներ, մանաւանդ Իտալիոյ Թագաւորը և Պապը ցաւակցական հեռագիրներ ղրկեցին։

—Ուրբաթ օրը դեռ 32 դիակներ կը գտնուէին Քոնդիքի զինուորական մթերանոցին մէջ. Չորս դիակներ տակաւին չճանչցուեցան։

—Պրիւքսէլէն շաբաթ օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ պաշտօնական տեղեկութեան մը նայելով մեռելներուն թիւն է 40 և վիրաւորներունը 200։ Ոստիկանութեան քննութեամբ հաստատուած է թէ արկածին բոլորովին պատճառ եղած է աքծանողը, որ մոռցած է նորէն իր տեղը դնել գիծը փոխող աքծանին լծակը։ Հիմա աքծանողը ծանրապէս հիւանդ է. սրտի թարախման տագնապներէ կը տառապի և կեանքը վտանգի մէջ է։

—Անվէրսի երեսփոխանները խորհրդարանին մէջ հարցապնդում պիտի ընեն այդ արկածին համար։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ Հէրսէքլի Տէւէ Փաշազադէ Օսման Մազհար փաշայի։ Սանիէի աստիճան՝ ելմտական նախարարութեան ընդհանուր հաշուակալութեան կեդրոնական հաշիւներու ճիւղին «տերկիւ»ներու դիւանին առաջին միւմէյիզ Ահմէտ Ճանիպ էֆ.ի և նոյն դիւանին ընթացիկ գործառնութեանց քարտուղար Թալաթ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆ.—Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ թարգմանական Ժ. շրջանակին «Թանզիֆաթ»ի շրջան պաշտօնեաներէն Իպրահիմ էֆ.ի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ կայս. Պալատան քարտուղարներէն Նայիմ պէյի տիկնոջ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷՆՔԷՕՅԻ Աքար Բունար անուն տեղը երջանկայիշատակ Սուլթան Սէլիմ կայսեր կողմէ շինել տրուած աղբիւրին կից գտնուած աղօթավայրը և երկու նուիրական անձերու գերեզմանները քանդուած և անոնց վրայ գինետուն կառուցուած ըլլալով, կայս. Իրատէի մը համաձայն, երէկ, Էվգաֆի Թէֆթիշի դատարանին, ոստիկանութեան նախարարութեան և քաղաքապետութեան կողմէ ղրկուած պաշտօնեաներ նոյն տեղը գացին։ Ատոնց կողմէ կատարուած քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ իրօք այդ տեղը աղօթավայր է և երկու նուիրական անձերու գերեզմանները կան հոն. ուստի գինետունը իսկոյն վար առնուեցաւ և նոյն տեղը իր նախկին վիճակին վերածուելով աղօթավայրի քար մը (նամազկեահ թաշը) դրուեցաւ։ Երէկ կէսօրուան աղօթքը կատարուելով Երէնքէօյի իմամին կողմէ բարեմաղթութիւններ եղան վեհ. Սուլթանին համար։

ԷՎԳԱՖԻ նախարար Թուրխան փաշա, որ հիւանդ էր, առողջացած ըլլալով, երէկ կայս. Պալատ գնաց և իր հիւանդութեանը միջոցին ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատոյց։ Թուրխան փաշա յետոյ իր պաշտօնատեղին գնաց։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ելեկտրաշարժ թրամուէյի գիծին բացումը մայիսի վերջերը պիտի կատարուի։ Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ պաշտօնեաներ պիտի ղրկուին Սէլանիկ՝ առժամեայ ընդունելութիւնը կատարելու։ Վերջնական ընդունելութիւնը մէկ տարի ետքը տեղի պիտի ունենայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանատան խորհրդական Պ. ֆոն Պէլով, որ Կալկաթայի ընդհանուր հիւպատոս կարգուած է, երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Խտիվէի Օսմանիէ շոգենաւով և Աղեքսանդրիոյ ճամբով։

ԼՈՆՏՈՆԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ Պըքինկէմ պալատան մէջ Էտուարտ Թագաւորին կողմէ տրուած հացկերոյթին ներկայ գտնուեր են նաեւ օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ ու պատուակալ կցորդ Մուբէլ պէյ։

ԱՖԻՈՆՆԵՐԸ.—Մաքսային վերատեսչութիւնը ձեռնհաս պաշտօնատունէն հրահանգ խնդրած էր՝ ըսելով որ Իզմիրի մէջ աֆիոնները չորցուելէ ետքը կ'արտածուին, ինչ որ կը վնասէ մաքսային հասոյթներուն։ Ձեռնհաս պաշտօնատունը պատասխաներ թէ աֆիոններու մասին հիմակուան սակացոյցը բաւական է պահանջուած նպատակը ձեռք բերելու և թէ ըստ այնմ պէտք է մաքսը գանձել։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնատունը նկատելով որ զանազան տեղեր կարգ մը շահամոլներ ու վաշխառուներ օրինական չափէն աւելի տոկոս կը բարդեն իրենց կողմէ երկրագործներուն փոխ տրուած դրամներու և սերմերու համար, այնպէս որ պարտականները չեն կրնար իրենց պարտքերը հատուցանել, նկատելով որ այդ շահամոլները երկրագործներուն ապրանքները ու կալուածները կը գրաւեն, բերքերը կալէն առաջ ձեռք կ'անցնեն և երկրագործներուն ուտեստին յատուկ արմտիքներն ալ աւելի ծանր պայմաններով կ'առնեն, և նկատելով որ տասանորդի վարձակալներուն և պաշտօնեաներուն ժամանումէն առաջ արմտիքները կը վերցնեն կալէն վայրէն, որով պատճառ կ'ըլլան տասանորդի գանձման յապաղելուն, ուստի ծանուցած է թէ վերոգրեալ արարքները երբ հաստատուին, նոյն կարգի շահամոլներու և վաշխառուներու մասին օրէնքին տրամադրութիւնները ի գործ դրուելու համար պէտք եղած տեղը իմաց տրուի։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց չքանշաններ տալ անցեալ տարի Հալէպի ու Ատանայի նահանգաց մէջ կատարուած շերամաբուծական մրցումներուն մէջ վարձատրութեան արժանի նկատուածներուն։

ԳՈՆԻԱՅԻ դաշտին ոռոգման աշխատութիւնները սկսած են։ Ճարտարագէտներու խումբեր հինգ տեղի վրայ քննութեան ձեռնարկած են։ Պելճիքացիներու յատուկ խոշոր մեքենաներ ժամանած են։ Նախնական աշխատութեանց համար Զարջանպայի կիրճէն, որ խիստ նեղ է, երեք մեդր լայնութեամբ ճամբայ մը բացուած է և փայտէ կամուրջներ շինուած են։ Պէյշէհիրի մէջ շինուելիք խոշոր ջրամբարին տեղն ալ որոշուած է և շինուածոյ նիւթերը պատրաստուած են։

ԿԷՕՔՍՈՒԻ ԶԲՕՍԱՎԱՅՐԸ.—Մաքսային խորհուրդին անդամ Սէլավի պէյ և օսմ. հպատակ Վիդալի Պէհար էֆ. առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն մենաշնորհ խնդրեցին՝ Կէօքսուի գետակը մաքրելու, եզերքները նորոգելու, ծառեր հաստատելու, աւելի նաւարկելի ընելու, կամուրջները նորոգելու համար եւայլն։ Այդ աղերսագիրը նկատողութեան առնուեցաւ նոյն նախարարութեան կողմէ։

ՊԱՆՏԸՐՄԱՅԷՆ կը գրեն թէ վերջերս տեղացած անձրեւներուն հետեւանքով այս տարուան բերքը առատ պիտի ըլլայ։ Շերամաբուծութիւնն ալ լաւ վիճակի մէջ է։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան մէջ, այսօր, շնորհաւորական ընդունելութիւններ պիտի կատարուին՝ Նիքոլա կայսեր թագադրութեան տարեդարձին առթիւ։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ կայս. երեք նահանգաց ոստիկան-զինուորներու կազմակերպութեան պաշտօնեայ ֆերիք [illegible] փաշա Սէլանիկ ուղեւորեցաւ։

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ.—Հոլանտայի աշխարհագրական Ընկերութեան անդամներէն Պ. Արնոլտ Էսսըլարտ Ֆէրբրիւնիա Սայս հետիոտն աշխարհի շրջանը կատարելու ձեռնարկած ըլլալով, Կ. Պոլիս ժամանած է։ Եթէ այդ ուղեւորութիւնը վեց տարիէն աւարտէ, քառասուն հազար ոսկիի վարձատրութիւն մը պիտի առնէ։ Ուղեւորութեան պահուն քարտեր ծախելով ապրուստը կը հոգայ։

ՆԱՒԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Մախսուսէի Անատոլը շոգենաւը, երէկ առտու ժամ $2^1/_2$ին երբ Այոսթէֆանոսէն կամուրջ կու գար, Սէրայ Պրուռնը դառնալու միջոցին յանկարծ դէմը ելաւ Նիմիքը անուն շոգենաւակ մը, որ հակառակ ուղղութեամբ կ'երթար։ Երկու շոգենաւերն ալ ուզեցին ետ երթալ, բայց միջոցը քիչ ըլլալով կարելի չեղաւ, որով Անատոլը գլխու կողմէն զարնուեցաւ Նիմիքի աջ կողմին. մէկ գրկաչափ մօտ ճեղք մը բացուելով, շոգենաւակը ջուր առնել սկսաւ և նոյն միջոցին Անատոլը ինկաւ Նիմիքի վրայ, որով այս վերջինը ընկղմեցաւ, սակայն մէջը գտնուողները ազատուեցան։

—Իհսանը Խիտա անուն նաւաձիգ մը, երէկ առտու, Այոսթէֆանոսի բացերը ընդհարեցաւ Գալոթցի Սարգսի ձկնորսի նաւակին, որ խորտակուեցաւ և ընկղմեցաւ։ Մէջը գտնուող տասնեակ մը հազիւ ազատուեցան։

ՖԷՆԷՐԻ նաւամատոյցին մօտ կիրակի գիշեր գործուած ոճրին երկու զոհերէն Սալոնէտսոնին ալ երէկ մեռաւ հիւանդանոցին մէջ։ Ինչպէս երէկ ծանուցինք, միւս զոհը՝ Սամի ալ մեռած է։

ԱՇՈՏԻՆ ՅՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Անցեալները ծանուցեր էինք թէ Բերա, Մեծ Փողոց, շաքարավաճառ Օննիկ աղային աշակերտը՝ Աշոտ շաքարեղէն եւայլն կը գողնար, որով ճամբուած էր նոյն խանութէն։ Աշոտ ամօթահար մնացած և ուրիշ տեղ մըն ալ գործ գտած չըլլալով, յուսահատեցաւ, որով Բանկալթիի կողմը բնակած իր տանը մէջ, երէկ առտու, փորձեց չուանով մը սենեակին առաստաղէն ինքզինքը կախել, բայց անեցինները ժամանակին իմանալով ազատեցին։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՈՃԻՐԸ

Պ. ՄՕԼՀՕՅԻ ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սէլանիկի Պանքային Տնօրէն տարաբախտ Պ. Մօլհօյի ցաւալի սպաննութեան մասին, զոր երէկ մանրամասնօրէն հաղորդեցինք, նորագոյն տեղեկութիւններ առնուած են։ Պ. Մօլհօ նախապէս կարծած էր թէ միայն թեւէն զարնուած է. ուստի մարդասպանին վրայ յարձակելով զէնքը խլեց անոր ձեռքէն։ Պաշտօնեայ մը դիտել տուաւ Պ. Մօլհօյի թէ ալ կողին վրայ վէրք մը կայ, ուրկէ արիւն կը հոսի։ Վիրաւորը ուզեց որ իր կնոջ իմաց տան և քանի վայրկեանի չափ կրցաւ խօսիլ։ Ապէտին շատ մօտէն պարպած էր հրազէնը։

— Սէլանիկի Պանքան իսկոյն դէպքը իմաց տուաւ ոստիկանութեան։ Պ. Մօլհօ իտալական հպատակ ըլլալով, իտալական դեր-հիւպատոսը ու թարգմանը անմիջապէս հոն փութացին։

— Ինչպէս երէկ ծանուցինք, շուտով բժիշկներ բերուեցան, որոնք անմիջական գործողութիւն մը անհրաժեշտ նկատեցին, սակայն ժամանակ չունեցան, վասն զի վիրաւորը հոգին աւանդած էր։ Հետեւաբար սխալ է այն լուրը թէ վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարուած է, վասն զի իտալական հիւանդանոցէն վիրաբուժական գործիքները տակաւին չբերուած Պ. Մօլհօ մեռած էր։

— Տիկին Մօլհօ և եղբայրը Պ. Վիգալի, որոնց մեծ զգուշաւորութեամբ իմաց տրուած էր տխուր իրողութիւնը, իսկոյն Պանքան փութացին, սակայն երկու ժամ առաջ իրենց քովէն հեռացող ողջ ու առողջ էակը, անշունչ դիակ մը դարձած էր։ Անկարելի է նկարագրել սենեակին մէջ տեղի ունեցած սրտաճմլիկ տեսարանը, երբ մեռեալին կինը ու եղբայրը դիակին առջեւ կ'արտասուէին։ Հոն գտնուողները մեծ դժուարութեամբ կրցան զանոնք դուրս հանել այդ եղերական դէպքին վայրէն։

— Կ. Պոլսոյ սեղանաւորական ու առեւտրական շրջանակներուն պատկանողներէն շատերը, ոճրին լուրը իմանալնուն պէս, իսկոյն Սէլանիկի Պանքան փութացին։

— Սէլանիկի Պանքային միւս Տնօրէնը՝ Պ. Ֆաւքս, սպանութեան միջոցին բացակայ էր, վասն զի իր կինը Քէօսթէնճէ կ'ուղեւորէր և շոգենաւ առաջնորդած էր զայն։ Լուրը իմացաւ շոգենաւին մէջ։

— Իտալական հիւանդանոցին մէջ մասնաւոր սենեակ մը դրուած է Պ. Մօլհօյի մարմինը։ Յուղարկաւորութիւնը, ինչպէս երէկ ծանուցինք, այսօր կը կատարուի կէսօրէն չորս ժամ ետքը։

— Մարդասպան Ապէտին Կէօրիւճէլի է՝ 35 տարեկան։ Հանդարտաբարոյ մարդու մը երեւոյթը ունէր, սակայն յաճախակի բարկութեան բռնկում տագնապներ կ'ունենար։ Ութ տարիէ ի վեր նոյն Պանքային մէջ կը գտնուէր և Պ. Մօլհօ բարեհաճակամութեամբ կը վարուէր անոր հետ։ Նոյն իսկ վերջերս Ապէտինի կինը հիւանդացած ըլլալով, Պ. Մօլհօ իր մասնաւոր բժիշկը ղրկած էր՝ զայն դարմանելու համար։

— Ապէտին հարցաքննութեան միջոցին յայտարարեց.

«Ոճիրէն բնաւ տեղեկութիւն չունիմ. նամակատանէն գալով նամակները առաջին Տնօրէնին յանձնեցի։ Բանալիները ուզեց, տուի. զէնք չեմ կրեր։ Ուրիշ բան մը չեմ գիտեր։»

Զէնքը ցոյց տրուեցաւ Ապէտինի, որ յայտարարեց թէ իրը չէ։ Սպանութեան միջոցին ներկայ գտնուող արկղակալ Պ. Սամուէլ ու հաշուակալ Պ. Նասիմ յայտարարեցին թէ ականատես եղած էին գործուած ոճրին։ Նաեւ զէնքի ձայնը իմանալով սենեակը փութացողներն ալ նոյն յայտարարութիւնը ըրին։

—Պ. Իզաք Մօլհօ, իտալական հպատակ Իզմիրցի էր, 48 տարեկան։ Սուլթանիէ վարժարանին շրջանը աւարտել ետքը Բամաննոյի Պանքան մտաւ, ուր հետզհետէ յառաջանալով Տնօրէն կարգուեցաւ։ Ինը տարի առաջ ալ Սէլանիկի Պանքան մտաւ՝ իբրեւ երկրորդ Տնօրէն և քանի մը տարի յետոյ առաջին Տնօրէնը մեռնելով անոր յաջորդեց։ Պ. Մօլհօ ծանօթ էր իբրեւ ձեռնհաս սեղանաւորական գործերու համար. նաեւ կարող տնտեսագէտ մըն էր. միանգամայն յարգուած անձնաւորութիւն մը սեղանաւորական ու առեւտրական հրապարակին վրայ։ Բարեգործական նպատակներու ալ ամէն պարագայի մէջ կ'օգնէր. դեռ վերջերս նախաձեռնարկ եղաւ Խասգիւղի հրկիզեալներուն համար կատարուած հանգանակութեան։ Ալլիանս Իսրայէլիթի առաջին անդամ էր. նաեւ կ'անդամակցէր իտալական բարեգործական մարմնոյն, Հրեաներու որբանոցին, հիւանդանոցին և ուրիշ այդ կարգի հաստատութեանց։

—Ապէտին երկու եղբայրներ ունի Կ. Պոլսոյ մէջ. մէկը Հասան, որ Սէլանիկի Պանքային Պոլսոյ ճիւղին դռնապանն է և միւսն ալ Ահմէտ՝ օշարակավաճառ։

— Օսմ. կայս. Պանքայի, Քրէտի Լիոնէի, Վիէնէր Պանք Ֆէրայնի, Աթէնքի

Պանքային, Տեօյչ Օրիէնթ Պանքի, Միթիլէնի Պանքային, Սօսիէթէ Քօմէրսիալ տ'Օրիէնթէի անօրէնութիւնները, Սելանիկի Պանքային Տնօրէնին մահուան առթիւ, ի նշան ցաւակցութեան, որոշած են այսօր փոխանակ ժամը 4ին ժամը 3ին գոցել իրենց կիշէները և սնտուկները, Ղալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ մասնաճիւղերուն մէջ, որպէս զի նոյն հաստատութեանց պաշտօնեաները ներկայ գտնուին Պ. Մօլխօյի յուղարկաւորութեան։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

Օսմ. Ապահովագրական Ընդհ. Ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու հանրութեան թէ Տէտր Ժօզէֆ Ապրավանէլ իրաւունք չունի Ընկերութեան անունով գործելու և ապահովագրական գործ կատարելու իր հաշւոյն, ուստի դադրած ըլլալով Ընկերութեան ապահովագրական միջնորդի պաշտօնէն։ 30—15

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
ՔԻՄԻԱԳԷՏ Ք. ԷՖ. ՍԻՆԿՐՈՍ
ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԲԺՇԿ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ
ՔԻՄԻԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉ
Յ. ԷՖ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Թիւ 15290
Կ. ՊՈԼԻՍ, 17[30 ապրիլ 1908

Տեարք Փ. Բաքաեօսօ և Ա. Ստեֆանիտի,

Արեւելեան Ընկերութեան յունական ՎԱՐԷԹԻՆԱ անուն նիւթը գիտական վերլուծումի ենթարկած ըլլալով կը վկայենք թէ ձեր հրահանգներուն համեմատ գործածուելու պարագային՝ ճերմակեղէնները ո՛չ կը մաշեցնէ եւ ոչ ալ կ'այրէ. ընդհակառակը ճերմակեղէնին օգտակար է և լուացքի վնասակար հետեւանքներէն զերծ կը պահէ։ ՎԱՐԷԹԻՆԱՆ հականեխիչ ուժ մըն ալ ունի։ Այս յատկութեանց պատճառաւ ՎԱՐԷԹԻՆԱ մեր կողմէ ջերմապէս կը յանձնարարուի հանրութեան։

Յ. Ս. ՃԷԼԱԼԵԱՆ   Ս. Լ. ՍԻՆԿՐՈՍ

Վարէթինա % 75 խնայողութիւն մըն է ընտանիքներու համար։ Ամէն տեղ փնտռեցէ՛ք Վարէթինան, որուն սրուակը 5 ղրուշ է։ Վարէթինայի Թուրքիոյ և Պալքաններու ընդհանուր ներկայացուցիչներն են Պ. Պ. Փ. Բաքաեօսօ և Ա. Ստեֆանիտի, Ղալաթիա, Պաղտատ խան, Թիւ 7։ Թուրքիոյ համար պատուաւոր ներկայացուցիչ մը կը փնտռուի։ 15—8

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎՈՅ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Քաղաք. Ժողովը այս առաւօտ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Տիրան պէյ Աչնան, Տիգրան պէյ Աճէմեան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան և Տիգրան էֆ. Թօքաթեան։

1.— Կեսարիոյ Ս. Առաջնորդին տեղեկագրին վրայ, Ժողովը Սարգիս Կիւմիւշեան վարժարանին կալուածոց Խնամակալութեան անդամ կարգեց՝ Արմենակ Մանուկեան, Բարսեղ Սթամպօլեան և Միհրան Էսէֆեան էֆ.ները։

2.— Անցագրատան դիւանի Տեսուչ հանգուցեալ Սեպուհ էֆ. Բլատեանի տեղ իր օգնականը Տիգրան էֆ. Նշանաճեան Տեսուչ կարգուեցաւ նոյն դիւանին։

3.— Տնտեսական Խորհրդոյ կողմէ մատուցեալ տեղեկագրին վրայ Ժողովը արտօնեց Էյուպի Ս. Աստուածածին եկեղեցիի խորհրդարանին նորոգութիւնը և նոյն եկեղեցւոյ սեփական կիսաւեր տան նորոգ կառուցումը։

Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ զանազան յարաբերական խնդիրներով։

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ տաճարին վերանորոգութեան համար Թիֆլիզի մէջ Մեսրոպ վրդ.ի հրաւէրով հայ, ռուս, վրացի և գերմանացի ճարտարապետներ ժողով գումարեր և խորհրդակցութիւններ կատարեր են։ Այս առթիւ Տ. Մեսրոպ վրդ. առաջարկեր է ճարտարապետներուն որ իրենց վրայ առնեն Էջմիածնի վանքին վերանորոգութեան գործը, բայց յիշեալ ճարտարապետները անկարելի են գտեր այդ բանը, որովհետեւ իրենք մեծ մասամբ օտարներ ըլլալով՝ անծանօթ են վանքի մը շինութեան հանգամանքներուն. ուստի որոշած են մասնաժողով մը կազմել և ղրկել Էջմիածին՝ նախապէս ուսումնասիրելու համար տաճարին արդի դրութիւնը։ Բայց կը կարծենք որ Ս. Էջմիածնի վանքին պէս սրբավայրի մը վերաշինութեան գործը օտար ճարտարապետներէ աւելի հայ մասնագէտներու գործն է, քանի որ օտարներ բոլորովին անծանօթ են Հայ Եկեղեցիի ճարտարապետութեանը և անոր զանազան ներքին հանգամանքներուն, որոնք մեծ կարեւորութիւն ունին այդպիսի սրբավայրերու շինութեան գործին մէջ։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ Տեղապահը՝ իբրեւ Սինոդի անդամ, տեղական կառավարութեան պիտի ներկայացնէ Տ. Տ. Մեսրոպ, Մատթէոս և Գարեգին վրդ.ները. իսկ Աստրախանի թեմին առաջնորդութեան համար՝ Մխիթար վրդ.ը։

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ Սինոդին դատախազ Լ. Ֆրէնկէլ բարձրագոյն հրամանով դադրեցուցուած է այդ պաշտօնէն։

ԶԱՏԿԻ Նոր կիրակին Թիֆլիզի վանքի Մայր եկեղեցիին բակին մէջ ըստ սովորութեան տեղի ունեցած է հանգուցեալ Յովսէփ Էֆէնտեանցի տարեկան հոգեհանգիստը։ Ինչպէս յայտնի է, հանգուցեալը այն առաջին Հայն էր, որ 60,000 րուպլիի մեծ գումար մը նուիրեց, որպէս զի Ներսէսեան դպրոցին սաները բարձրագոյն կրթութիւն մը ստանան Եւրոպայի Համալսարաններուն մէջ։ Այս բարերարին հոգեհանգստեան արարողութեան միջոցին Ներսէսեան դպրոցին Հոգաբարձութիւնը և աշակերտներուն ու աշակերտուհիներուն մեծ մասը, ինչպէս նաեւ երգեցիկ խումբը բացակայ եղած են։

ԹԻՖԼԻԶԻ մէջ ժողովրդական լսարաններ բացուած էին ասկէ առաջ, ուր հայ լեզուով գիտական և գրական նիւթերու վրայ դասախօսութիւններ տեղի կ'ունենային։ Այս անգամ մասնաւոր կարգադրութեամբ մը այլ եւս դասախօսութիւններ տեղի չպիտի ունենան. նոյնպէս Յովնանեան ուսումնարանին մէջ գտնուող բարձրագոյն դասընթացքի դասախօսութիւնները դադրեցուցուած են։

ԿՈՎԿԱՍԻ փոխարքային նախագահութեան ներքեւ մասնաժողով մը կազմուած էր, հայ ուսումնարաններու համար ծրագիր մը յօրինելու։ Սոյն մասնաժողովին անդամակցելու համար ասկէ առաջ հայ անդամներ նշանակուած էին Ս. Էջմիածնի կողմէ, որոնք որոշած են այլ եւս չմասնակցիլ այս ժողովին։

ՊԱՔՈՒՅԻ մեծահարուստ նաֆթատէր և բարերար Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեան, իրեն եղած դիմումներուն վրայ, յանձն առած է, Թիֆլիզի Ներսէսեան հոգեւոր դպրոցը կառուցանել իր անձնականէն. նոյն վարժարանին տեսուչը, որ Բեդերսպուրկ գացած էր այդ նպատակով, մօտերս կը վերադառնայ Թիֆլիզ։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ասկէ առաջ յանձնարարած էր Ազգ. Պատրիարքարանին, որպէս զի ազգ. վարժարաններու մէջ պաշտօնավարող ուսուցիչներու և դասագիրքերու մէկ ցանկը պատրաստելով ղրկէ։ Այս կերպին ցանկերը պատրաստուած ըլլալով՝ շաբաթ օր պիտի մատուցուին կրթական նախարարութեան։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպ. Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էին Տ. Վահրամ արքեպ. Մանկունի, Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան, Տ. Ղեւոնդ Դուրեան, Տ. Գրիգորիս Պալաքեան վրդ.ները. Տ. Տ. Սահակ Սարգսեան, Միքայէլ Աչճեան Աւագ քհնյ.ները և Տ. Հմայեակ Էքսէրճեան և Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան քահանաները։ Ատենապետ Սրբազանը ի դիմաց Ժողովոյ բարի գալուստ մաղթեց Տ. Վահրամ սրբզ. Մանկունիի։

⁂ Կրօն. Ժողովը իր երէկուան նիստը ամբողջովին նուիրեց Իզմիրցի Սարգիս էֆ. Համբարձումեանի և կնոջ՝ Գեղեցիկ Համբարձումեանի ամուսնական խնդրին քննութեանը։ Ինչպէս յայտնի է, ասկէ առաջ այրը ամբաստանած էր կինը և Իզմիրի Կրօն. Ժողովը իրաւունք տուած էր ամուսնին և ըստ այնմ լուծելով ամուսնութիւնը, կարեւորը տեղեկագրած էր կեդր. Կրօն. Ժողովին։ Ազգ. Պատրիարքարանն ալ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկ.ի յանձնած էր թուղթերուն քննութիւնը և անոր բերանացի ու հարեւանցի տեղեկութեան վրայ հաստատած էր այդ որոշումը։ Սակայն վերջերս Ժողովը նկատելով որ կարեւոր է ամուսնին ներկայութիւնը Պոլսոյ մէջ, որպէս զի Ժողովին ներկայութեան հարկ եղած բացատրութիւնները և տեղեկութիւնները տայ, հոս կոչեց յիշեալը, որ երէկ ներկայացաւ Կրօն. Ժողովին։ Նոյնպէս Տիկին Գեղեցիկ Համբարձումեան ներկայացաւ Ժողովին։ Այս խնդրին առթիւ Ժողովին դիւանապետին մասին ամբաստանութիւններ եղած էին, իբր թէ ան միջոցներ և կերպեր ցոյց տուած է այս կամ այն կողմին։ Սակայն Ժողովը երէկ լիովին վերահասու եղաւ խնդրին և համոզուեցաւ թէ այդ խնդրին մէջ Տ. Տիրայր Ծ. վրդ. որ և է մասնակցութիւն և կամ թելադրութիւն չունի։ Ժողովը վերջնական եզրակացութեան մը յանգելու համար սոյն խնդրի մասին նոր քննութիւն մը կատարել յանձնարարած էր ժողովական Տ. Սահակ Ա. քհ.ի, որ Ժողովին ներկայացուց իր մանրազննին քննութեան արդիւնքը և ուրկէ կ'երեւէր թէ Իզմիրի Կրօն. Ժողովը անբաւական հիմերու վրայ կրթնելով միայն լուծած է այդ պսակը։ Ժողովը դեռ վերջնական տնօրինութիւն մը չըրաւ այս մասին։

ԲՈՐՍԱՅԻ քառաձայն խումբը որ այժմ գրեթէ ամբողջութեամբ ձայնագրութեան տեղեակ անդամներէ կը բաղկանայ, սկսած է բաւական կանոնաւոր և յաջող քառաձայն պատարագի փորձեր կատարել։ Արամ էֆ. Հալաճեան ինչպէս խումբին փոքր տղաքներուն, նոյնպէս մեծերուն ալ իբր ձրիաբար ձայնագրական նօտեր տալ։ Մ. Մանաս որոշած է որ ասկէ վերջ շաբաթը երկու անգամ դաս առնեն. քառաձայնի անդամներէն ոմանք սակայն ուրիշ արուարձաններէ ըլլալով, անոնց համար Հալաճեան էֆ. մասնաւոր կարգադրութիւն մը ըրաւ, որպէս զի մինչեւ ուշ ատեն կարենան մասնակցիլ երգեցողութեան փորձերուն։

ՊԱԼԱԹԻ Խորէնեան ազգ. վարժարանին երկսեռ բոլոր աշակերտները տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին և իրենց ուսուցիչներուն հետ Սիլահտար Աղայի զբօսավայրը կ'երթան այսօր։ Այս առթիւ նուագախումբ մը վարձուած է Թաղ. Խորհուրդին կողմէ, որ միեւնոյն ատեն դաշտային նուագ մը պիտի տայ երկսեռ աշակերտներուն։

ԻԶՄԻՐՑԻՆ ԹՂԹԱԿԻՑ.— Տեղական սովորութեան մը համաձայն, Իզմիրցին Նիֆֆասի Ողզաս բլուրին վրայ գտնուող Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչի գերեզմանին վրայ ուխտագնացութիւն մը կ'ընէ. այս տարի եւ փառաւորապէս կատարուեցաւ այդ ուխտագնացութիւնը, մայիս 4ին։ Շաբաթ օրուընէ Իզմիր-Այտընի երկաթուղիի Ընկերութիւնը զեղչուած գիներով 6000է մօտ երկսեռ ուխտաւորներ թէ՛ շաբաթ առտու և թէ շաբաթ գիշեր Իզմիրի Փունթա և Բէյմէր կայարաններէն խուռն բազմութիւն մը փոխադրեց Նիֆասս։ Միեւնոյն օրը ուրիշ քաղաքներէ եւ ուխտաւորներու թափորներ կը մեկնին դէպ ի Նիֆասս, այն է արդի Այասուլուք գիւղաքաղաքը։ Նիֆասի կայարանը կը թնդայ տօնական օրերու յատուկ ոգեւորութիւնով։ Բէյմէր և Հիւք պանդոկները, արհեստները լեցուն են անհամար բազմութիւնով մը։ Ձիաւոր, հետիոտն և կառքով ուխտաւորները կ'անցնին Նիֆասեան Բիռնի դաշտէն և կը բարձրանան դէպ ի Ողզաս բլուրը, որուն գագաթը կը բարձրանան 30է մօտ վրաններ, տարբեր մեծութեամբ և դիրքով։ Հոն կանգնուած է նաեւ եկեղեցի-վրանը՝ զոր Գուշատասի բարեպաշտ հայ կիներ շինած են ասկէ առաջ։ Շարժուն քաղաք մը կը ծփայ կարծես բլուրին վրայ, պարերու, երգերու և տավուլ-զուռնայի խլրտումներով։ Այս բլուրին վրայ թաղուած են կ'ըսուի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչը, Մարիամ Մագթաղենացին, Ղուկաս Աւետարանիչը, Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչը, Եօթը Մանկունք, Փիլիպպոս Սարկաւագի երկու աղջիկները և շատ մը սուրբեր ու ընտրուածներ։ Ողզաս բլուրին արեւմտեան կողմէ և չրջականերու պատկառելի աւերակներուն եօթը մանկունքներու քարայրին այցելութիւն կ'ըլլայ հաւատացեալներու բազմութիւնը։ Ժողովուրդէն խեղանդամներ, յիմարներ, հիւանդներ կը սպասեն իրենց բժշկութիւնը։ Հինգշաբթիէն մինչեւ երկուշաբթի տեւող այս կրօնական հանդէսը լրացաւ երեքշաբթի օր և ուխտաւորները հետզհետէ մեկնիլ սկսան իրենց տեղերը։ Այս ուխտագնացութեան նիւթական արդիւնքը յատկացուած է Գուշատասի և Այտընի հայ դպրոցներուն։ Այս տարի Առաջնորդ Սրբազանը բացակայ էր. քարոզեց Իզմիրի Տ. Մկրտիչ քհ. Արսլանեան։ Հոն կը տեսնուէին նաեւ Նազիլլիի, Այտընի, Գուշատասի քահանաները և Այտընցի երկու չնորհալի դպրուհիներ։

⁂ Գօրտէլիօյի Տ. Յուսիկ քհ. Մանիկեան, երեքշաբթի օր, 1908 մայիս 6, ընդունեց իր բարեկամներուն չնորհաւորութիւնները իր քահանայական օծման 30րդ տարեդարձին առթիւ։ Մանիկեան քհնյ. ուսուցչութենէ քահանայութեան կոչուած է 1879 մայիս 6ին, Բիմմաթելի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին վրայ, և ձեռնադրուած է Տ. Տիմոթէոս եպիսկ. Սափրիչեանէ։ Մանիկեան Տ. Յուսիկ եղբայրն է լուսահոգի Տ. Աբրահամ քհ. Մանիկեանի։ Տ. Յուսիկ քհ. Մանիկեան ընդարձակած է Գօրտէլիօյի Ս. Աստուածածին եկեղեցին և շինել տուած է դպրոցն ու մանկապարտէզը։

ՈՒՍՈՒՑՉԱՑ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ Սնտուկի Հոգաբարձութիւնը նիստ գումարեց երէկ առտու Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Ներկայ էին երեք անդամները՝ Սարգիս էֆ. Գրնաճեան, Կարապետ էֆ. Խորասանճեան և Արամ էֆ. Գարամանեան։ Միւս երկու անդամներն էին, ինչպէս կը յիշուի, հանգուցեալ Ռէթէոս Պէրպէրեան և Տօքթ. Վարդգարեան էֆ.ները, որոնցմէ վերջինին մահուան առթիւ յառաջկայ ցաւ յայտնեցին ներկայ անդամները։ Ցետոյ Հոգաբարձութիւնը զբաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով։— 1. Յայտնի է թէ Դպրոցասէր Տիկնանց մարմինն կողմէ Այվազովսքիի մէկ ծովանկարը յանձնուած էր Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկին և այս առթիւ զանազան նուիրատուութիւններ ըրած էին կրթասէր ազգայիններ։ Հոգաբարձութիւնը իր երէկուան նիստին մէջ վիճակ ձգեց՝ գիտնալու համար թէ ո՞վ պիտի ըլլայ տէրը այդ գեղարուեստական առարկային, և Այվազովսքիի ծովանկարը մնաց Տօքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեանի։— 2. Կարգ մը ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ գրաւոր դիմումներով նպաստ և փոխառութիւն խնդրած էին, զորս նկատողութեան առնելով՝ Հոգաբարձութիւնը իր նիւթական կարողութեան ներած սահմանին չափով գոհացում տուաւ անոնցմէ ոմանց։— 3. Հոգաբարձութիւնը նկատելով որ իր պաշտօնավարութեան հնգամեայ շրջանը ո՛չ միայն լրացած, այլ և տարի մըն ալ անցած է, փակեց իր հաշիւները և որոշեց իր գործունէութեանց տեղեկագրին հետ հրաժարականը մատուցանել Ազգ. Վարչութեան։

ՈՒՍՈՒՄ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր վերջին նիստին մէջ, յետ քննութեան և խորհրդակցութեան, արժան դատեց վաւերացնել Սմբատ էֆ. Դուրեանի Մայրենի լեզու անուն ընթերցարանին Ա. և Բ. մասերը, որոնց նկատմամբ Խորհուրդին կողմէ կարգեալ քննիչը նպաստաւոր տեղեկագիր տուած էր։ Վաւերացուց նաեւ նոյն հեղինակին Բ. Փունջ հաւաքածոյ անուն գործը, նոր տպագրութեան առթիւ։

ԱՀԱՐՈՆ ԷՖ. ՄՈՐԼԵԱՆԻ
Ա. ՄՐՑԱՆԱԿԻ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԳՈՐԾԵՐԸ

Սոյագանք Ահարոն էֆ. Մորլեանի 1907ի Նոյեմբերի գեղարուեստից ցուցահանդէսէն Ա. մրցանակով վարձատրուած գործերէն երկուքը, որոնց հրատարակութեան իրաւունքը գնած էր Ա. Փօրլէվէի երաժշտական-հրատարակչական Ընկերութիւնը 1200 ֆրանքի։ Վերեւ յիշուած հրատարակչական Ընկերութիւնը, որ Ֆիրէնցէ կը գտնուի, Ահարոն էֆ. Մորլեանի այս գործերը հրատարակած է՝ իր Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Պօղոսեան եղբայրներու միջնորդութեամբ։ Մորլեան էֆ.ի այս երկու գործերէն առաջինը՝ «Album musical» ձօնուած է Ս. Պատրիարք Հօր և յօրինուած է ջութակի և դաշնակի համար։ Այս կտորը բաղկացած է երեք հատուածներէ, «Պէրսէօզ», «Գաւոթին» և «Ռէվըրի»։ Երկրորդ կտորը կամ «Մարշ Բօլօնէզ»ը յօրինուած է դաշնակի համար։ Մրցման զրկուելէն առաջ այս կտորները տեսած է ծանօթ երաժշտագէտ Պ. Ռուաէլեա և զանոնք ինքնայատուկ հեղինակութիւն համարած է։ Վերեւ յիշուած հրատարակութիւնները երգահան Մորլեան էֆ.ի 5—8րդ գործերը կը կազմեն։ Երաժշտագէտ հեղինակին առաջին գործերն են Ռօզէդ (ռոնտօ), Վեռանեա (մարշ), Իտեալ (ռոնտօ) և Մօթիվ Վարիէ (ջութակի էթիւտ)։ Այս առաջին գործերը նոյնքան յաջողութիւն չգտան, որքան այս վերջին գործերը։ Մորլեան էֆ.ի բայց ի վերեւ յիշուած գործերէն շատոնց պիտի հրատարակուին ուրիշ վեց կտորներ, 2 ռոմանս, 1 սոնատ, 1 նօգդիւրն, 1 սէրէնատ և 1 էլէժի։ Մենք սկիզբէն ի վեր անդադրապէս քաջալերած ենք մեր գեղարուեստագէտներուն յաջողութիւնը և հաւատարիմ մնալով մեր սկզբունքին, սրտագին յաջողութիւն կը մաղթենք հայ երգահանին և ջութակահարին, որուն համար պատուաբեր է Ա. մրցանակի արժանանալ և գնահատուիլ երաժշտական հրատարակչական Ընկերութեանը կողմէ։ Կը յուսանք թէ մեր համայնքն ալ չի զլանար քաջալերել հայ արուեստագէտը։

ՀԱՅ-ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Անցեալ ուրբաթ Պոլսոյ Հայ Աւետ. եկեղեցիին օրիորդները և երիտասարդները եկեղեցական նուագահանդէս մը տուին Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին կից դպրոցի սրահին մէջ։ Ներկայ էր արուեստասէրներու ընտիր բազմութիւն մը, որ շատ գոհ մնաց հանդէսին յաջողութենէն։

—Կիլիկիոյ հոգ. Միութեան 37րդ և Կեդր. Թուրքիոյ Խառն Ժողովին 19րդ տարեկան ժողովները պիտի գումարուին Յունիս 24ին Այնթապի Գայանէբէ եկեղեցիին մէջ։ Սոյն ժողովներուն մասնակցող եկեղեցիները պարտաւոր են իրենց ներկայացուցիչներուն անունները Յունիսի սկիզբէն առաջ հաղորդել Տր. Մէրրլի։ Գործ. Ժողովին կողմէ քարտուղար նշանակուած է Ծ. Ս. Մաթոսեան։

—Ամսոյս 8ին Թարսուսի Սէյնթ Փօլզ Ինսթիթիւթ Գոլէճին քննութեան հանդէսը տեղի ունեցած է և 13 չրջանաւարտներ վկայական ընդունած են, 8ը Լուսաւորչական, 4ը բողոքական և 1ը Յոյն։ Շրջանաւարտներուն ինը Թուրքերէն, Հայերէն, Անգլիերէն և Ֆրանսերէն լեզուներով ճառեր արտասանած են։

—Անաթոլիա Գոլէճի Հայ լեզուի և գրականութեան ուսուցիչ Գէորգ էֆ. Կիւլեան Բարիզի Լեզուաբանական Ընկերութեան անդամ ընտրուած է։

—Տրապիզոնի միսիոնար Մր. Քրոֆորտ տկարութեան պատճառաւ անցեալ շաբթու Ամերիկա ուղեւորած է իր տիկնոջ հետ։

—Ամերիկացի Պիթլիսեցիներ հինգ և Տր. Ղեւոնդ Գրգօեան մէկ որբ որդեգրած են Պիթլիսի Ամերիկեան որբանոցին մէջ։

—Պրուսայի Ճեմարանական Վարժարանին այս տարուան ուսանողներուն 25ը գաւառներէ եկած Բողոքականներ են։

—Այնթապէ կը գուժեն մահը Առաջին Հայ եկեղեցիին ծերունի հովիւ Վեր. Գարա Գրիգոր Յարութիւնեանի։ Հանգուցեալը, որ 52 տարի հովուած է եկեղեցին, 83 տարեկան հասակին մէջ մեռած է ամսոյս 13ին։ Մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Վեր. Գրիգորեանին և պարագաներուն։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. ԲԼԱՏԵԱՆԻ
ՏԵՍՈՒՉ
ԱՆՑԱԳՐԱՏԱՆ ԴԻՒԱՆԻ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Մաքրիգիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ երէկ վայելուչ հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան հանդէսը Ազգ. Պատրիարքարանի անցագրատան դիւանին Տեսուչ՝ Սեպուհ էֆ. Բլատեանի։ Կը նախագահէր Ս. Պատրիարք Հայրը, իր շուրջը ունենալով Տ. Տ. Գէորգ, Գաբրիէլ, Մկրտիչ և Հմայեակ Սրբազանները և Շահպազեան, Տէր Եղիսեան, Տէր Մինասեան, Յակոբեան, Գալէմքերեան և Սալլեան Վ.ները։ Դասին մէջ ազակիր կեցած էին Նրսուապետ Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. և Վահրիճ ու Կարապետ վրդ.ները, քահանաներ և Տաւեան վարժարանին սաները։ Ս. Պատրիարք Հայրը մեռելական արարողութիւններէն յետոյ, բեմ ելաւ և բնաբան ունենալով «Ուղիղն ինքնին խմանայ զճանապարհս իւր» խօսքը, բացատրեց թէ՝ աշխարհի մէջ ի՛նչ ճամբայ ընտրելու է մարդ, որպէս զի կարենայ պատուաւոր կերպով ապրիլ։ Ն. Ամենապատուութիւնն այս առթիւ ի վեր հանելով հանգուցեալ Սեպուհ էֆ.ի արդիւնաշատ և օգտակար կեանքը, ըսաւ թէ ի՛նչպէս քառասունըհինգ երկար տարիներ անընդհատ ծառայեց այնպիսի ճիւղի մը մէջ որ շատ դժուարին է ինքնին, որ չրջահայեցութիւն և անշահախնդրական ոգի պահանջող պաշտօն մըն է։ «Նա պաշտօնավարեց երկար տարիներ անաղմուկ, առանց իր վրայ խօսեցնելու. ահա այդ իսկ կը կազմէ մեծ արժանիք մը, որուն յարգը պէտք է գիտնանք և գնահատենք ամէնքս ալ։ Ան քալեց ուղղութեամբ և այդ ուղղութիւնը բանեց իրեն իբր կանոն»։ Ն. Ա. Ամենապատուութիւնն վերջացնելով երկնային հանգիստ մաղթեց հանգուցեալին հոգիին և մխիթարութիւն՝ պարագաներուն։ Յետոյ դագաղը Թափօրով դուրս հանուեցաւ տաճարէն. ծաղկեր և կերոններ կը կրէին Ազգ. Պատրիարքարանի պաշտօնեաներ։ Ս. Պատրիարք Հայրը Թաղ. Խորհրդարանին մէջ ընդունելով հանգուցեալին որդիներն ու փեսաները, ցաւակցութիւններ յայտնեց։ Թափօրը Տ. Մկրտիչ արքեպս.ի և յետոյ քարոզիչ Տ. Զաւէն Ծ. վրդ.ի նախագահութեամբ մինչեւ գերեզմանատուն առաջնորդեց, յուղարկաւորներու ստուար բազմութեան մը հետեւողութեամբ, և հոն ամփոփուեցաւ հանգուցեալ Սեպուհ էֆ.ի մարմինը։

⁂ Ծաղկեպսակներ ղրկած էին Ազգ. Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը, Մայր եկեղեցիի և Մաքրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդները, Տէր և Տիկին Զ. Բլատեան, Տէր և Տիկին Ս. Ալեքսանեան, Տէր և Տիկին Ա. Շիրինեան և Մաքրիգիւղի Դպրաց Դասը։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 26 մայիս.— Բարիզի Սակարանը իր տկարութիւնը ցոյց տուաւ ֆրանսական Ռանդին տուրքին քննարկութեանը համար՝ անընդհատ վաճառումներով, որով հարիւրին երեք տոկոսաւոր ֆրանսական Ռանդը 40 սանդիմ ինկաւ։ Այս ինկումը աննպաստ տպաւորութիւն մը գործեց ամբողջ հրապարակին վրայ, որ սակայն լաւ տրամադրութիւններ ցոյց կուտար։ Նիւ-Եորքէն առնուած հեռագիրները լաւագոյն էին։ Օտար արժէթուղթերը շատ հաստատուն էին, մանաւանդ սպանիական արտաքինը։ Սերպիական արժեթուղթերուն համար խնդրանք կար։ Օսմ. արժեթուղթերու գինները լաւ բռնուած էին։ Օսմ. Միացեալը 96.32 էր։ Օսմ. Պանքը՝ 727։ Էրէյլիի ածխահանքի բաժնեթուղթերը 11 ֆր. կորսնցնելով 354ի ինկան։ Ռիօ Թինթօ հանդարտ է։ Պլիւշը 57.15էն 57.12ի իջաւ։ Պալիա Գարայայըն լքուած է՝ 443։ Սպանիական կապարը 12.17էն 12.15ի իջաւ։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ հրապարակը ընդհանուր կերպով լաւ է։ Ամերիկեան արժեթուղթերը նորէն բարձրացան և շատերը մինչեւ հաշուով մէկուկէս «բուան» վրայ գրին։ Հանքային բաժնեթուղթերը նորէն ոգեւորուած էին. ամսոյս հաշուեյարդարումը վաղը պիտի կատարուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պ. Ֆալիէռ, այս առտու, գնաց Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանատունը, ուր ընդունեց ֆրանսական գաղթականութիւնը։ Նախագահը, Սէնդ-Ճէյմսի պալատին մէջ ճաշելէ ետքը, անգլօ-ֆրանսական ցուցահանդէսը այցելեց Էտուարդ Թագաւորին, Թագուհիին և արքայական գերդաստանին հետ։ Ստուար բազմութիւն մը կար ցուցահանդէսին մէջ և Պ. Ֆալիէռ մեծ խանդավառութեամբ ողջունուեցաւ։ Այցելութիւնը տեւեց մինչեւ իրիկուան ժամ 6.20։ Այս գիշեր Կալլէռի խնճոյքը տեղի պիտի տայ. յետոյ Պըքինկէմի պալատան մէջ պարահանդէս պիտի տրուի։

— Ֆրանսական Լէօն Կամպէթթա յածանաւին սպաները ու նաւաստիները, վաղը, մասնաւոր կառախումբով Տավրէն Լոնտոն պիտի երթան՝ Բէլէս Թէաթրի մէջ իրենց ի պատիւ տեղի ունենալիք ներկայացումի մը հանդիսատես ըլլալու համար։

ՓԱՐԻԶ.— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ կայսեր ու Ֆրանսայի նախագահին տեսակցութիւնը յուլիս 23էն 26 տեղի պիտի ունենայ։

— Ֆրանսուա Քոբէի յուղարկաւորութիւնը այսօր կատարուեցաւ։ Մեծ բազմութիւն կար։

— Ֆրանսայի Ծերակ. Ժողովը, այսօր, ընտրեց ելեւմտացոյցի յանձնաժողովը. մեծ մասը նախարարական կուսակցութեան կը վերաբերի։ Պ. Պէյթօ նախագահ կարգուեցաւ և Պ. Տումէ ալ տեղեկաբեր։

ՊԵՐԼԻՆ.— Լոնտոնի գերման հիւանդանոցին հացկերոյթին առթիւ Լորտ-Քաղաքապետին խօսած ճառը, Պերլինի մէջ լաւ տպաւորութիւն մը գործեց։

ՎԻԷՆՆԱ.— Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Սվէչին, որ Վիէննայի մէջ հիւանդացած էր, հետզհետէ վիճակի բարւոքում կ'ունենայ և յուսալի է որ քիչ ատենէն կատարելապէս բժշկուի։

ԹԵՀՐԱՆ.— Նախարարութիւնը նորէն հրաժարեցաւ։ Միայն արտաքին գործոց նախարարը կը մնայ իր պաշտօնին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Երէկ իրիկուն Պըքինկէմի պալատան մէջ տրուած հացկերոյթին ատեն Էտուարդ Թագաւորը առաջին բաժակաճառը արտասանեց. մաղթեց որ անգլօ-ֆրանսական սիրալիր համաձայնութիւնը տեւական ըլլայ, ապահովելով երկու երկիրներու բարեկամական յարաբերութեանց զարգացման և համաշխարհային խաղաղութեան պահպանման։ Պ. Ֆալիէռ պատասխանելով ըսաւ թէ իր Լոնտոն այցելելը և Էտուարդ Թագաւորին յաճախակի Ֆրանսա ուղեւորելը լաւագոյն հաստատութիւնը կը կազմեն այդ համաձայնութեան, որ ապագային աւելի մտերմական պիտի ըլլայ՝ երկու ազգերու օգտին և աշխարհի մէջ խաղաղութեան չահուն համար։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Բէքերհովի դղեակին մէջ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Կ'ենթադրուի թէ Անգլիոյ Թագաւորը ու Թագուհին հոն պիտի երթան, Ռեվալի մէջ Ռուսիոյ կայս. գերդաստանին հետ տեսակցելէ ետքը։ Անգլիոյ Թագաւորին ու Թագուհիին Ռուսիա կատարելիք ուղեւորութիւնը հինգ օր պիտի տեւէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Էտուարդ Թագաւորը հրաւիրեց Սըր Ճօն Ֆիշէր ծովակալը՝ իրեն հետ գտնուիլ Ռուսիա ուղեւորած միջոցին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կ'ըսուի թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի աշնան կատարելիք ուղեւորութեան միջոցին Պերլին ալ պիտի այցելէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ռոյթէր կ'իմանայ թէ անցեալ կիրակի Հնդկաստանի հիւսիսային սահմանագլուխին վրայ ճակատամարտ մը կատարուեր է անգլիական զինուորներու և զանազան ցեղերու միջեւ՝ երեք հազարի չափ։ Այս վերջինները ետ մղուեր են, հարիւր մեռել ունենալով։ Անգլիացիներուն կորուստը աննշան է։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Նիւ-Եորքէն Բարիզ կատարուող ինքնաշարժ կառքի մրցումէն միայն Գերմանացիի մը վարած կառքը Սիպերիա ժամանեց։ Միւսները ճամբան մնացին։

— Դատարանը մերժեց միլիոնատէր մարդասպան Թօի խնդիրքը հիւանդանոցէն ելլելու համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 13[26 Մայիս

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Ք. Կ. Օ. Ռ.		104 35
Ամենէն բարձր գին		»	— —
Ամենէն վար գին		»	— —
Պուլկրի Երկաթուղի գոց		ֆր.	180 ½
Ամենէն բարձր գին		»	— —
Ամենէն վար գին		»	— —

ԲԱՑՈՒՄ 14/27 Մայիս

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Ք. Կ. Օ. Ռ.		105 03
» » » ժամը 5ին	Ք. Կ.	»	105 03
Պուլկրի Երկաթուղի		ֆր.	180 ½
» » ժամը 5ին		»	180 ½
Թումպաք Կ. Պոլսոյ		»	434 —
Ցնոռ. Երկթ. Պորթ. Ա. տեղի	Ք. Կ.	»	514 —
» » » Բ. տեղի	Ք. Կ.	»	510 —
» » բաժնեթղթ		Ա. Ք.	16 35
Շիրքէթի Խայրիէ		»	38 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ		»	3 87
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		»	4 25
Օսմ. Ծխախոտ	Ք. Կ.		18 30
Թրամուէյի բաժնեթուղթ	Ք. Կ.		7 15

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 26 Մայիս

Միացեալ Օսմ. պարտք.	) բաց. Ա. Ռ.		96 30
	) գոց. Ք. Կ.	»	96 32
Պուլկրի երկաթուղի		ֆր.	181 50
Թրանսվալ		»	50 75
Օսմ. Կայս. Պանքը		»	727 —
Էրէյլիի բաժնեթուղթ	Ք. Կ.	»	434 —
Պալիա Քարա Այտըն		»	443 —
Օսմ. մաքսատուն		»	502 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	Ք. Կ.	»	96 45
Քրէտի Լիոնէ		»	1180
Ռուսական 5 %	Ք. Կ.	»	98 20
Իտալական Ռանթ		»	104 10
Սպանիական արտաքին		»	95 30
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25 12
Դրամագլուխ Ֆրանս. Պանքայի		»	2 75

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Յ. Գ. ՄՐՄԸՐԵԱՆԻ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

Տասնեւիններորդ Դար եւ Յովհաննէս Պոլսացի Տէրոյենց.— Բանասիրական, ժամանակագրական ու կենսագրական հաւաքածութիւն մը՝ 19րդ դարու ժամանակագրութեանց, կարեւոր մանաւանդ բարոյական ու կրօնական չինիչ հաւաստեօք ու թէլադրութեամբք. գին 12½ ղրուշ։

Ստուերք Հին Դիմքերու.— Տասնեակ մը հին նշանաւոր դէմքերու պատկերացում վաւերական տեսութեամբք և աչխարհաբար կուռ ոճով, որ և կրնայ իբրեւ աշխարհաբար դասագիրք ծառայել դպրոցաց. գին 5 ղրուշ։

Հին Օրեր եւ Պուէտ Խաչատուր Միսաքեան.— Խ. Գ. Միսաքեան նշանաւոր փիլիսոփային կենսագրութիւնը հանդերձ ժամանակակից դէպքերով, որ ունի բանասիրական կարեւոր արժէք. գին 7½ ղրուշ։

Կը գտնուին Պոլսոյ բոլոր գրավաճառներուն, Բերա՝ Վայսի խանութը և հեղինակին քով։ 30 հատէ աւելի խնդրողներու համար 30 % զեղչ կ'ըլլայ. դիմել հեղինակին հասցէին Գըլըճեան գրատուն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար։ 20—8

ԱՐԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ
Այն ՁԷՖԻՐ Շապիկները
ՈՐՈՆՔ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ
ԱՄԷՆԷՆ ՏՈԿՈՒՆ,
ԱՄԷՆԷՆ ՎԱՅԵԼՈՒՉ
ԵՒ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆՆ ԵՆ
ԿԱԿՈՒՂ ՕՁԻՔՆԵՐ ԵՒ ՔԱՈՒՉՈՒԷ ԹԵԻՆՈՑՆԵՐ ԱԼ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

PURGEN

ԲԻՒՐԺԷՆ
ԻՏԷԱԼ ՆՈՐ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

ԲԻՒՐԺԷՆ լաւագոյն, ամէնէն հաճելի և ազդեցիկ մաքրողականն է։ Իր պզտիկ ձեւով ընտիր չաքարեղէնի մը կը նմանի։ Մեծ քանակութեամբ առնուած պարագային իսկ անվնաս է և բնաւ ցաւ չի պատճառեր։ ԲԻՒՐԺԷՆ թէ՛ մեծերու և թէ փոքրերու կողմէ հաճոյքով կը գործածուի։ Ապահով կերպով կը բուժէ պնդութիւնը, տրիւներութիւնը, արեան համախռնումը, գիրութիւնը, եայլն եայլն։

Պահանջել Ինքնատիպ տուփը։
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառատանց և դեղարաններու մէջ։

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
ԺԱՔ ԻՆՍԵԼՊԵՐԿ
Պոլիս, Բիւյիւք Ազամ էֆ. խան, Թիւ 6 50—23

Painkiller

Ամէն ցաւերու դարման ամերիկեան համբաւաւոր դեղ։ Կեանքի օրապահիկը այնքան կարեւոր և պիտանի չէ որքան

"ՓԷՆՔԻԼԼԷՐ„Ի (ՑԱՒԱԲՈՅԺ)

մէկ շիշը, որ կարող է բժիշկներու շատ մը այցելութիւններէն ազատ պահել մարդ։

Փորհարութիւն, աղիքներու բորբոքում, որովայնի ցաւեր, ճճիներու և թռչուններու խայթուածք, այրուածք, ճզմուածք և այլն ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻՆ։ Կը գործածուի նաեւ յօդացաւի, ջղատապի եւ ամէն ջղային ցաւերու համար։

Կը ծախուի ամէն դեղարան և Սօսիէթէ Քօ-Օբէրաթիվի քով։

Մթերանոց
եւ գործակալութիւն
Պոլիս
ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ԽԱՆ
Թիւ 19
52—32

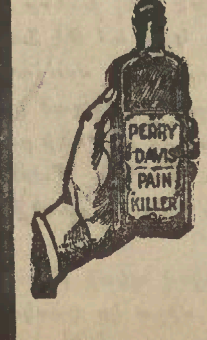

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 ֆրանք դրամագլուխով
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Նիտակ ճամբան Թ. 347
ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնագա, Լիմասօլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Մանասթըր, Նիկոսիա, Ուշագ, Բոր-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ։

Որոշեալ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գոնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական օրտեններ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Չէլիքէա արկղներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պետոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ դրուած արժեթուղթերուն կտրոնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրոններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն։ Անոր տէրը հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ դրուած արժեթուղթերուն կտրոնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն եւ Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւքսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ Ցուցակներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի Ցունաստանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրոններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագնի մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրոններ։ Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրոնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քրոսր նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրոնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրէն հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։ 50—12

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Օնդի	Նալգօզէթա
Մէնֆա	Էմքեաշա
Ռամփսէս	Պուզիրիս
Թէպէս	Մօկէրա
Նարտօս	Սայիս
Նաւքրատիս	Տարոն
	Թէպէս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաեւ մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրական լուսաւորութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սենեակներ ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ առանձնական թիւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղաւորի չունին։ [illegible]
Կ. Պոլսէ Լիվերպուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց համար Ղալաթիոյ մաքսը հասնելու համար իրենց հրահանգները տան շոգենաւուն մեկնումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար տոմսակներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուէթոլ խան, Գալէյէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—35 31 Ճէյմս Սթրիթ, Լիվերպուլ.

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսայի Շահանէ

Սարըը հասըր օրբիրկէսի առէտի մէճիտի եիրմիտէն 3 ղուրուշ 75 սանթիմ, սօրղ հասըր օրբիրկէսի առէտի 2 ղուրուշ 75 սանթիմ, թավան օրբիրկէսի առէտի 1 ղուրուշ 50 սանթիմ։

Խազինէի Խասսայի Շահանէ աէյօ իտարէսի իչիւն պիր սէնէլիք քեամիլէ զարֆընտա միւպայաա օլունաճագ օրբիրկէլէր պալաէ հիզալէրինտէ մուգարրէր ֆիաթլէ թալիպի զուհուրունտէ օլուպ մայըսըն 12րնճի բազար իրթէսի կիւնիւ իհալէի էվվէլիէսի վէ 14րնճի չէհարշէնպէ կիւնիւ սաաթ օնտա գաթըյ իհալէսի իւչ թէնզիլի պիլզամմ իհալէի գաթըիէսի իճրա գըլընաճաղընտան թալիպ օլանլարըն չէրաիթը միւթէֆէրրիաեը անլամաք վէ միւնագասաեա տախիլ օլմաք իսթէէնլէրին եւզամէ իւչ նիսպէթինտէ թէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթաճհպէն եէվմը մէզքուրտէ նիհաէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի Խասսայի միւշարիւնիլէյհանա կէլմէլէրի իլան օլունըր։

Ցի 10 Նիսան 324 3—2

⁂

Խազինէի Խասսայի Շահանէ [illegible] անպարը իտարէսի իչիւն պիր սէնէլիք քեամիլէ զարֆընտա միւպայաա օլունաճագ արբա մէվատտը միւնագասայա վազ օլունտուղընտան չէրաիթը միւթէֆէրրիաեը անլամաք վէ միւնագասաեա տախիլ օլմաք իսթէէնլէրին եւզամէ իւչ նիսպէթինտէ թէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթաճհպէն Խազինէի Խասսայի միւշարիւնիլէյհանա կէլմէլէրի իլան օլունըր։

Ցի 11 մայըս 324 3—2

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Ազդ.— Բաշ Պօղչէի և Պէյքօզի նաւամատոյցներուն սպասման սրահներու շինութեան նուազուրդը, յանձնառութեանց տետրակին ու յատակագծին համաձայն տեղի ունեցած ըլլալով, վերջնական նուազուրդը պիտի կատարուի մայիս 15 հինգշաբթի ժամը 5էն 10 (Ը. Թ.) Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդին առջեւ։ Անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս նուազուրդին, պէտք է միեւնոյն օրը և միեւնոյն ժամերուն ներկայանան։ Իսկ աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմելու է Վարչութեան, ամէն օր, ժամը 3էն 10 (Ը. Թ.)

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ եւ Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքը Սալոնիք փոքր վճարումներու համար ալ խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—37

ԲՈԼՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Որոնք Զաքմաքճըլարի զարիֆթային ընտանի տեսարանը կը կազմեն, Պ. ՊԱԼԸՆՑ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ

ՄԻԱԿՆ Է

թէ՛ ճոխութեան, թէ՛ ճշդապահութեան և թէ մանաւանդ ուղղամտութեան կողմէ։ Ամուր համբաւի մը կրթնած, այս վաղեմի Գրատունը միշտ ջանադիր է նորանոր հրատարակութիւններով ճոխացնելու իր այլազան գրացանկը և այսօր հաճոյքով է որ կը ծանուցանենք իր նոր հրատարակութեանց շարքին առաջին քանի մը հատորները.—

Ա. Տէր եւ Տիկին Հ. Ասատուրի Աշխարհաբար Քերականութեան ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ.

Բ. Ֆրանսերէնը ԻՆՔՆ ԻՐՄՈՎ սորվելու նորագոյն եւ դիւրագոյն շարքի մը Ա. հատորը (Le Français, cours complet pour l'enseignement direct de la langue française, 1re année. պատկերազարդ).

Գ. Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեանի ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ (գրաբարի լաւագոյն քերականութիւնը).

Դ. Բ. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ (Թրքախօս վայրերու համար).

Ե. ԻՐ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿԸ, որուն այնչափ անհամբերութեամբ կը սպասուէր։

Անոնք որ սպառած կը կարծեն Իզմիրի Տէտէեան տպարանին հանրածանօթ հրատարակութիւնները.—Վիքթոր Հիւկոյի, Լամարթինի, Մոլիէրի, Աղեքսանդր Տիւմայի, Ուոլթըր Սքոթի եւն. գործերը—ապահովաբար ճշմարիտ գոհունակութեամբ պիտի իմանան թէ Պ. ՊԱԼԸՆՑ ԳՐԱՏՈՒՆԸ միակ կեդրոնատեղին է այդ հազուագիւտ գրքերուն։ Նոյն իսկ օտար գրքերու հայթայթման համար, թրքերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն, գերմաներէն—լաւագոյն բան մը ըրած կ'ըլլան ամէնէն առաջ Զաքմաքճըլար Թիւ 20 գրավաճառանոցը դիմելով։ 20—14

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՔԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Մայիս 26ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն
Ցնս. 1ին, Ֆրիժի, Անատ. եղերքէն
Ցնս. 9ին, Իմէրէթի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Մայիս 28ին, Ժօնի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Ցնս. 2ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա
Ցնս. 10ին, Իմէրէթի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Ցնս. 16ին, Ժօնի, Մարսիլիա։

Ա. կարգ Փարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Փարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէփի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։
15 50—28 Թ. ՌԸՉՊՈՒԼ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2|14 եւ 1320 Սեֆեր 20 բարձր ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նաղըլ խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սաաք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Գահվէ Գաբու Թիւ 10։
Պոլիս, Ապար պէյ եւ Ընկ.։ Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլէզլու, Էմին-Էօնիւ, Գալէյէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անտոթամփօրի շուկայի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Ֆերրիտ, Մօտա Ճատտէսի։
Գէօզթէփէ, Մ. Ս. Տէմարճի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօտօրօ Խոմիտէս, Նաւակայան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պիւյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիբիկոնի, Թիւ 12 Թիւնէլ խան։
Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Ստէֆանօ, Բէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց։
Գալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առջև։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Գալյոնճու, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Չարշը Պոյը, Թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16 50—13

Ս. ՇԹԱՅՆ

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
1908Ի
ԳԱՐՆԱՆ
ԵՒ
ԱՄԱՌԱՆ

Զգեստներ՝ արանց, կանանց եւ տղոց համար
Գլխարկներ՝ «Իդա»
Անգլիական եւ Ֆրանսական պօնէթրի
Վիեննական սապիկներ
Ամերիկեան կօշիկներ
Մարօքէնէ նուրբ առարկաներ
Նուրբ ձեռագործութիւններ
Ճամբորդութեան առարկաներ
Պերճանքի առարկաներ
Փողկապներ, ձեռնոցներ, եւայլն, եւայլն։

ՇԹԱՅՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարչէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տամինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տօրօ	2333	Հօրաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
[illegible]	2277	Տրագօ	1718	Հումպէր	595	Մոնթէչէլլօ		Սպէրօ	1203
Պասսանօ	1822	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պօրօտինօ	1264	Էգգօ	3463	Իտունօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Քէֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օթէլլօ	4100	Թօպակօ	3527
Գէյրօ	1371	Էրատօ	1841	Քոլպինօ	1053	Օնթարիօ	4086	Թոլէտօ	1470
Գալիպսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քալիֆօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գատտարօ	1244	Ֆլորենթինա	1828	Քոֆօ	1700	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գալօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Փօլօ	510	Վոլօ	1282
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4532	Լէփանթօ	3272	Ռինալտօ	3329	Ուէլլինկթօն	2391
Սոլէրթօ	1831	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1648	Ռոմանօ	1553	Ուիլքօ	1359
Գոլորատօ	4235	Գիտանօ	1148	Լորէնզօ	3191	Ռօլլօ	1613	Զէնօ	1209
Տոմինօ	2905	Գուիտօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզէթթա	1789	Թարօ	
Տիտօ	895	Գրանատօ	1685	Մարէնկօ	1278	[illegible]	136	Մարէն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Քոլինգօ շոգենաւը, նաւապետ Գրանթոն։
Վիկօ շոգենաւը, նաւապետ Հարպոր։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Միֆանօ շոգենաւը, նաւապետ Թորր, յունիս 8ին։
Լորէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ռոպինսոն, յունիս 20ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22-24, Քիւրէքճի Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—28

ՏՕՔԹ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

կանանց եւ արանց ծննդամիզական եւ արտաքին հիւանդութեանց, ի մասնաւորի գաղիական ու ջերմամիզական ախտերու։

Տօքթ. Ուղուրլեան որ երկար տարիներէ ի վեր նշանաւոր հիւանդանոցներու մէջ կ'աշխատէր, այս անգամ իր ընդգրկած ճիւղին մէջ ալ աւելի հմտութիւն և փորձառութիւն ստացած՝ գիտութեան նորահնար և դիւրաբոյժ մեթոտներու համաձայն կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները։ Ըսել աւելորդ կը համարինք թէ հիւանդները իրենց առաջին այցելութենէն իսկ խիստ գոհ և յուսադրեալ պիտի մեկնին Ուղուրլեան էֆ.ի նրբաղնին և հոգածու խնամքներուն շնորհիւ։ Ունի մասնաւոր դարմանատուն մը՝ Սիրքէճի Թրամվայ ճամբուն վրայ «Ֆէպիւս» լուսանկարչատան մէջ։

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 1-3 (Ը. Թ.) Բերա՝ Թագսիմ Ուղուրլեան դեղարանը, իսկ ժամը 4-11 իր դարմանատունը։ 20—5

Կարօտ հիւանդները միշտ ձրի

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ռումէլիի Երկաթուղիի պարտատոմսերուն վիճակահանութիւնը

Ռումէլիի Երկաթուղիի պարտաթուղթերուն 230րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1908 մայիս 19/1 յունիսին, կէսօրէն առաջ ժամը 10ին, Հանր. Պարտքի կեդրոնատեղին, հրապարակաւ, ելմտական, Հանրօգուտ Շինութեանց և Օսմ. Կայս. Պանքային պաշտօնեաներուն մասնակցութեամբ։ 5—2

Կ. Պոլիս 7/20 մայիս 1908

⁂

Ազդ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ սա վառելանիւթերուն հայթայթումը.— 625 չէքի (250 քիլօ) վառելափայտ մէջէ և 3800 քիլօ փայտածուխ, յանձնելի

250 չէքի վառելափայտ՝ Դրօշմաթուղթի տպարանին։

30 չէքի վառելափայտ՝ Կ. Պոլսոյ տեսչութեան։

240 չէքի վառելափայտ՝ Գասըմ Փաշայի մթերանոցին։

65 չէքի վառելափայտ՝ Ոգելից ըմպելիներու Տնօրէնութեան։

40 չէքի վառելափայտ՝ Դրօշմաթուղթի Ղալաթիոյ գրասենեակին։

1500 քիլօ փայտածուխ՝ Հանր. Պարտքի կեդր. տպարանին։

1000 քիլօ փայտածուխ՝ Դրօշմաթուղթի տպարանին։

1000 քիլօ փայտածուխ՝ Ոգելից ըմպելիներու Տնօրէնութեան։

300 քիլօ փայտածուխ՝ Գասըմ Փաշայի մթերանոցին։

Առաժամեայ նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ մայիս 21/3 յունիսին, և վերջնականը՝ 24/6 յունիսին։ Ապրանքներուն յանձնումը պէտք է կատարուի վերջնական նուազուրդին յաջորդող երկու ամիսներուն մէջ։ Առաջարկները պէտք է յղուին կնքեալ պահարանով և յանձնառուները պարտին %ին 10 դրամական երաշխաւորութիւն մը տալ, իբր ապահովութիւն իրենց յանձնառութիւններու գործադրելու մասին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
30/13 մայիս 1908 6—4

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Մայիս
Դշ. 14|27 Ինէպօլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէսօրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 14|27 Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 15|28 Իզմիր, Պիրէօս և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 15|28 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 16|29 Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 17|30 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 17|30 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոր-Սաիտ և Աղեքսանդրիա. ժամ
50—33

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (160)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԶՕՐԸ

Ա.

—Գիտեմ այդպէս ըլլալը...

—Զգուշացի՛ր։ Ո՛ւր որ քթերնին խոթած են անոնք, կասկածով դիտէ՛...

Քանի մը վայրկեան լուռ մնացին յետոյ, երբ պառաւն ու Ալպէր անցեալը յիշած էին, մայր Ուրսօ յարեց.

—Դուն լաւ գիտես թէ ի՛նչ բաներ ընելու կարող են անոնք։ Կարծեմ թէ Ֆօնթավէյբէթի ջաղացքին գործը չես մոռցած։ Միլու դժոխային ծրագիր մը յղացած ըլլալու է, իր դիւային մտքին արժանի բան մը, կորստեան մատնելու համար Մարթը և մայրը։ Եթէ այդպիսի բան մը ըրած է. բնաւ չեմ զարմանար։

—Բայց ի՞նչ նպատակով պիտի ընէ։

—Չեմ գիտեր։ Բայց միշտ կը կասկածիմ։ Եթէ քու տեղդ ըլլայի, այն ատեն միայն հաստատապէս պիտի համոզուէի, երբ իրազեկ դառնայի բովանդակ ճշմարտութեան և իրողութեանց պատճառներուն, որոնց արդիւնքներուն միայն տեղեակ ենք։ Մինչեւ այն ատեն ամէն բանի վրայ պիտի կասկածիմ, նոյն իսկ աչքերուս վկայութեան վրայ։

Ալպէր պատասխան չտուաւ։ Պառաւին դիմաց նստած էր վառարանի դարաւանդակին մօտ, որուն տակ կը կենար նախկին սովորութեան մը համաձայն։ Իր մտածումը կը թափառէր հեռաւոր ու ցաւագին մտածումներու մէջ։

—Գիտես թէ ի՛նչ պիտի ընեմ, յարեց գեղջկուհին։ Եթէ ես ըլլայի քու տեղդ, աս ընթացքին պիտի հետեւէի։ Բարիզ կ'երթայի, մանրակրկիտ հետազօտութիւն մը կը կատարէի Մարթի և իր ընտանիքին վրայ, անցեալը կը պրպտէի, առանց զանց ընելու ո՛չ մէկ կէտ։

—Ի՞նչ հարկ։ Ամէն բան վերջացած է, այնպէս չէ՞։ Աւելի լաւ կ'ըլլայ որ մոռնալու ջանք ընեմ։

—Բայց պիտի՛ կրնաս մոռնալ։

—Պիտի ջանամ։

—Անտարակոյս ա՛լ աւելի պիտի տառապիս։

—Հաւանական է որ այնպէս ըլլայ։

—Ուրեմն իմ տուած խորհուրդս ամէնէն իմաստունն է։

Մայր Ուրսօ ուզեց անձամբ պզտիկ քննութիւն մը կատարել։ Միլուի գործերն ու շարժումները ամէն բանէ աւելի զինքը մտահոգ կը դարձնէին։ Գործի վրայ տեսած էր Միլուն։ Ժանտախտի պէս կ'ատէր այդ երիտասարդը։ Ու նախազգացումով մը, մէկ դիմադրութեամբ մը, որուն դէմ անզօր պիտի մնար ամէն պատճառաբանութիւն, պառաւը կը զգար թէ Միլուն էր առեղծուածին բանալին։

—Եթէ կարելի ըլլայ իր ընթացքը հասկնալ, շատ մը բաներ պիտի լուսաբանուէին։ Նախ ի՞նչ ընելու գացած է Վիշի։

Ուզեց տեղեկութիւն քաղել, ու իմացաւ որ ծերուկ Բասքալէ չորս օր բացակայած էր քաղաքէն, առանց յայտնելու թէ ո՛ւր կ'երթար։ Պառաւը կը կարծէր որ Վիշի գացած էր ան, Մարիէթը փնտռելու համար, որ Միլուի հետ փախած էր։ Օրին մէկը, գիւղաւանի ճամբուն վրայ հանդիպեցաւ Բասքալէի, որ հարցուց.

—Մայր Ուրսօ, ի՞նչ կայ։

—Ձեզի հարցնենք, հայր Բասքալէ։

—Գո՞հ էք գործերէն։

—Կրնան աղէկ ըլլալ, կրնան աւելի գէշ ընթացք մը ունենալ։

—Սա իրաւ է որ մեր տարիքը ունեցողներու համար...

—Դուք ինէ նուազ տարիքոտ էք, Բասքալէ։ Կրնաք ձեզ իմ զաւակս համարել։

—Քանի մը տարի մեծ կամ փոքր, կարեւորութիւն չունի։ Առողջութիւնն է կարեւորը։

—Իրաւունք ունիք. այդ մասին գանգատելու պատճառ մը չունիմ։

Ցետոյ առանց փոխանցման, մէկ նիւթէն միւսը անցնելով, մայր Ուրսօ հարցուց.

—Մարիէթ ի՞նչ եղաւ։ Լուր կ'առնէ՞ք։

—Ա՛հ, վաթկածը, քթմնջեց Բասքալէ, որուն դէմքը իսկոյն մթագնեցաւ։

—Պէտք չէ Մարիէթը անիծել, այլ Միլուն որ պատճառ եղած է։ Թուլութիւն մը ունէր և բանէ մը տեղեակ չէր։ Միլու՝ թշուառականին, սրիկային և անզգամին մէկն է։

—Իրաւունք ունիք, մայր Ուրսօ։ Սրիկայ ու չարագործ երիտասարդ մըն է։ Անկէ գէշը չկայ այս կողմերը։

—Կ'երեւայ թէ Վիշիի մէջ տեսաք զինքը։

—Ո՞վ ըսաւ ձեզի։

Բասքալէի բերնէն փախած էր այդ խօսքը։ Պառաւին երեսը նայեցաւ իսկոյն, բայց ա՛լ չէր կրնար ետ առնել խօսքը։ Մնաց որ մայր Ուրսօ կը ջանար ապահովցնել Բասքալէն։ Այդ նպատակին համար չքաւորեալ խեղճը ծանրաբեռնելու փոքր ստում մը, որ ո՛չ մէկուն միտքը պիտի հասնէր։ Գիւղացիին ակամայ հարցումին պատասխանելով ըսաւ.

—Տիկին Մարիէ ձեզ տեսած է։ Ի՞նչ հարկ կայ ծածկելու։ Իբր պարկեշտ մարդ՝ Մարիէթը փնտռելու գացիր էք, փորձելով ուղիղ ճամբուն մէջ առաջնորդել զինքը։ Եթէ կարենայիք Միլուի ազդեցութենէն զերծ պահել, Մարիէթը ազատած պիտի ըլլայիք։

Գիւղացին խորամանկ նայուածք մը ձգեց պառաւին վրայ ու մտովի հարցուց.

—Ի՞նչ գիտէ տղեկը և ո՞ւր կ'ուզէ յանգիլ։

Բայց մայր Ուրսոյի հանդարտիկ երեւոյթը և բարեացակամ ընթացքը ապահովցուցին զինքը։ Վիշի ուղեւորութեան շարժառիթները Բասքալէի համար պատուաւոր կերպով բացատրուած էին պառաւին կողմէ։ Ասոր էր որ ամէնէն աւելի ապահովութիւն կը պատճառէր ծերուկին։

—Այո՛. փորձեցի Մարիէթը տուն վերադարձնել։

Բասքալէ ցնցեց ուսերը, տխրագին երեւոյթը առաւ մարդու մը, որուն մտքին մէջ դժնդակ յիշատակներ կ'արթննան։ Ցետոյ հառաչելով ըսաւ.

—Չկրցի միջոց մը գտնել։

—Հապա Միլո՞ւն։

—Քաղքենիի մը պէս հագուած էր, ըսաւ ծերուկը հեգնական ծիծաղով մը, որ այդ պահուն կը յիշէր թէ իր գանձին շնորհիւ կատարուած էր այդ կերպարանափոխութիւնը։

—Ի՞նչ կ'ընէր Վիշիի մէջ։

—Սատանան միայն գիտէ, ըսաւ Բասքալէ։

Մայր Ուրսօ ի զուր թախանձեց որ Բասքալէ յայտնէ թէ Միլու ի՞նչ կեանք կը վարէ հոն։ Ծերուկ գիւղացին ալ բան մը չէր գիտեր այդ մասին։ Մէկ բան միայն Բասքալէի ուշադրութիւնը գրաւած էր։ Միլուի հագած գեղեցիկ զգեստները, որոնք քաղքենիի մը երեւոյթը տուած էին անոր։

—Տեղէ մը դրամ ձեռք ձգած ըլլալու է, կը խորհէր մայր Ուրսօ տուն դարձին։ Ո՞ւր և ինչպէ՞ս։ Թերեւս չհեռացած պիտի ըլլար գիտնալ այդ պարագան։ Պէտք է որ Բարիզ երթայ Ալպէր և քննութիւն մը կատարէ ո՛չ միայն Մարթի և ընտանիքին վրայ, այլև Միլուի ապրուստի միջոցներուն նկատմամբ։

Պառաւ կինը մեծ համբերութիւն եւ դիւանագիտութիւն ցոյց տուաւ, տակաւ փոխելու համար Ալպէրի գաղափարները։ Նոյն իսկ համոզեց երիտասարդը որ անհրաժեշտ էր տեղեկութիւններ քաղել և բովանդակ ճշմարտութեան իրազեկ դառնալ, վերջնական որոշում մը տալէ առաջ։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ